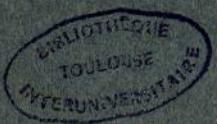

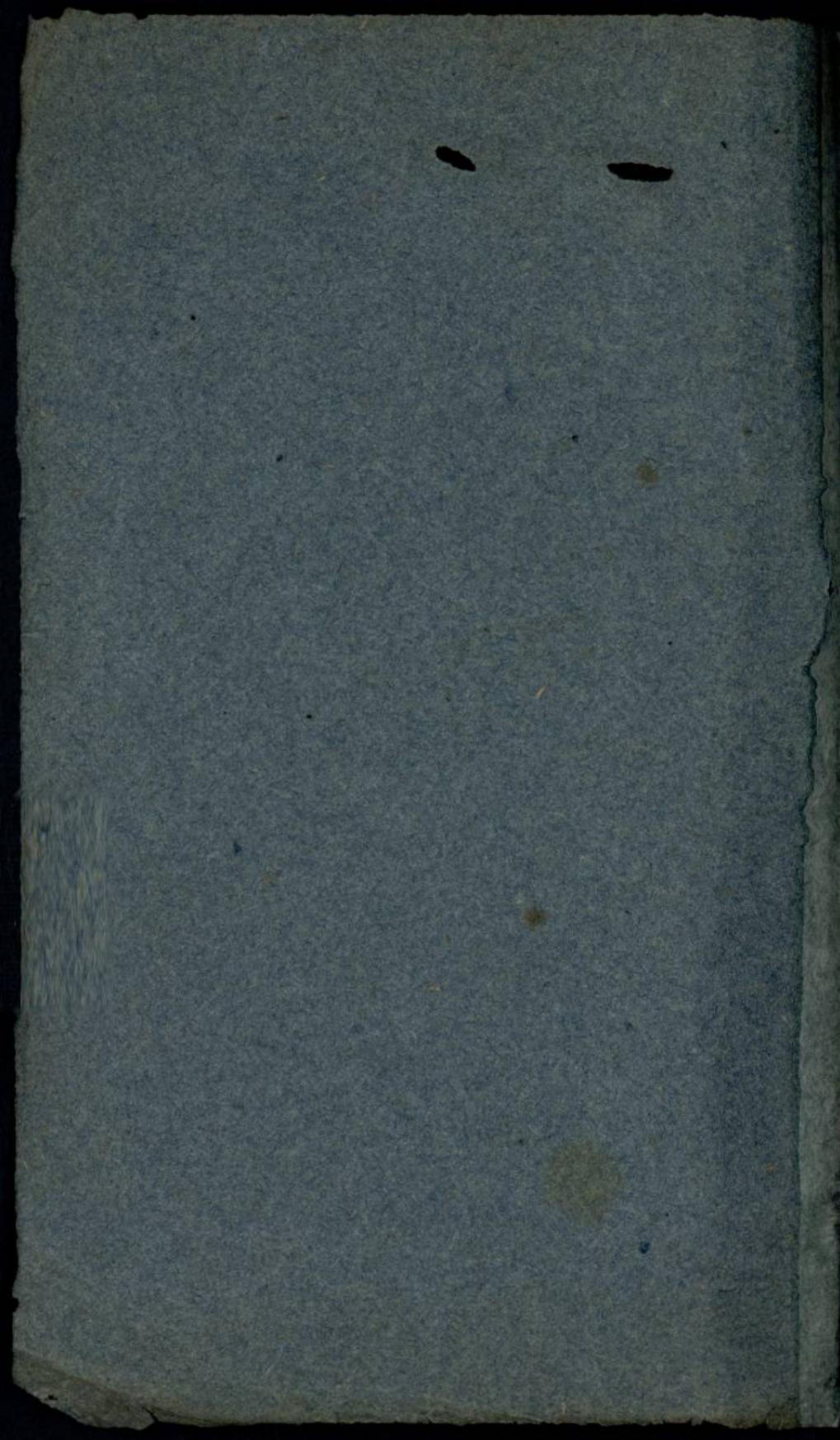
XF 11805 - Rés.

XF 11805 - Rés.

OTOL0580774

LA
BATRACHOMYOMACHIE ,

OU

LE COMBAT

DES RATS ET DES GRENOUILLES ,

EN QUATRE LANGUES ,

GRECQUE ANCIENNE ET MODERNE , LATINE ET FRANÇAISE ,

Publiée

PAR FL. LÉGLUSE .

PROFESSEUR DE LITTÉRATURE GRECQUE ET DE LANGUE HÉBRAÏQUE , ET SECRÉTAIRE DE LA FACULTÉ DES LETTRES DE TOULOUSE ; MEMBRE DE L'ACADEMIE DES SCIENCES , INSCRIPTIONS ET BELLES-LETTRÉS DE LA MÊME VILLE ; CHEVALIER DE LA LÉGION D'HONNEUR.

TOULOUSE ,

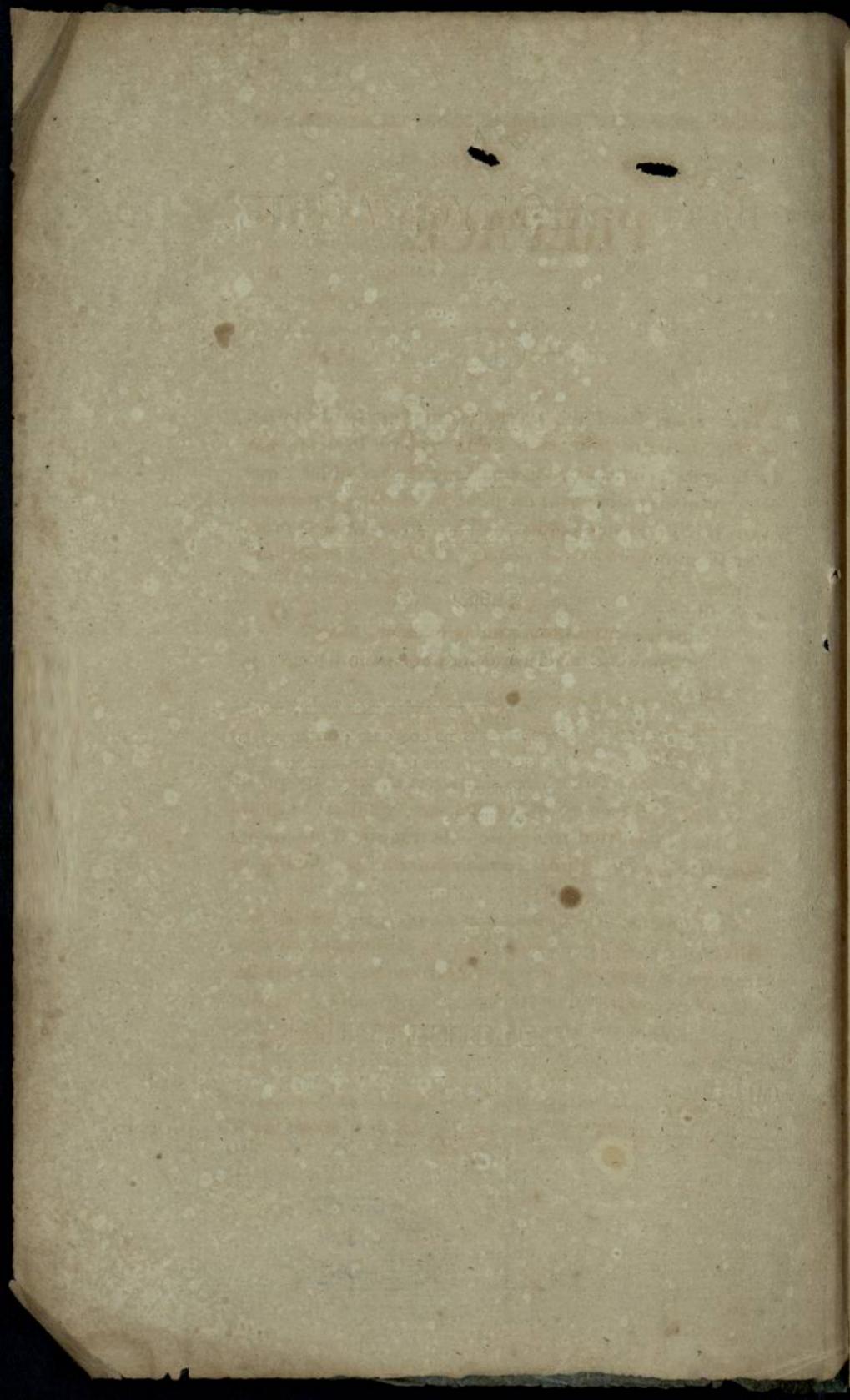
IMPRIMERIE DE VIEUSSEUX , RUE ST.-ROME , N.º 46.

1829.

X F 11 805

Ris

PRÉFACE.

Nous avons donné des préceptes sur l'art de traduire, en tête de notre traduction de la *VIE DE PÉRICLÈS* par Plutarque (*); et c'est pour confirmer ces préceptes, que nous publions maintenant un petit poème Grec, que nous avons traduit en vers Latins. — Nous disons en vers; car, d'après notre opinion, un poème ne doit point se traduire en prose;

Carmina carminibus curabis reddere, fidus
interpres, nec dedecores sermone pedestri.

Ἐμπετρα μέτροισι σπουδαιος ἀμείθεο, πιτός
ἔρμηνεύς, οὐδ' αἰσχύνοις πεξοῖσι λόγοισι.

De plus, il y a tant d'affinité entre la langue Grecque et la Latine, qui n'en est qu'un dialecte, qu'il est toujours possible, et souvent très-facile, de traduire d'une de ces deux langues en l'autre *carmina carminibus*, vers pour vers.

Pour premier exemple, nous allons traduire les premières strophes d'une ode d'Horace, renfermant chacune trois vers Saphiques, suivis d'un Adonique. Le vers Saphique est composé d'un trochée, d'un spondée, d'un dactyle et de deux trochées; l'Adonique, d'un dactyle et d'un spondée.

(*) Édition Grecque et Francaise, à l'usage de la jeunesse Fran-
çaise et Grecque; Toulouse, Vieusseux, 1828.

AD ANTONIUM IULUM.

Pindarum quisquis studet æmulari ,
ule , ceratis ope Dædalea
nititur pennis , vitro daturus
nomina ponto.

Monte decurrens velut amnis , imbres
quem super notas aluere ripas ,
fervet , immensusque ruit profundo
Pindarus ore.

HOR. IV. 2.

ΠΡὸΣ ἈΝΤΩΝΙΟΝ ΙΟΥΛΟΝ.

Πίνθαρον ὅτις κάμες ζηλόειν , Ἡ-
ουλε , υηρωτοῖς χερὶ Δαιδαλεῖα
Θαρρέει πτερρόοις , ὑαλῷ μισθώσων
οῦνομα πόντῳ.
Πρωνὸς ἐξορμῶν ρόος οἶον , ὅμοροι
οὐ γ' ὑπέρ γυνωτὰς ἀνέθρεψαν ὅχθας ,
φλύσθει , ἀπληκός τε θύει βαθείᾳ
Πίνθαρος αὐδῆ.

Il n'est guère possible de pousser plus loin la fidélité ; et c'était à peu près ainsi qu'Horace et Virgile traduisaient Alcée et Théocrite , dont ils empruntaient souvent et la pensée et le mètre :

Μηθὲν | ἄλλο φυτεύ | σης πρότερον | δένθρεον ἀμ | πέλω.

ALCÉE.

Nullam , | Vare , sacra | vite prius | severis ar | borem.

HOR. I. 18.

Εἰπέ μοι , ὦ Κορύδων , τίνος·αι βόες ; ἥ ρα Φιλώνδα ;
— Οὐκέ τίλλ' Λέγωνος βόσκεν θέ μοι αὐτάς ἔθωκεν .

THÉOCR. IV. 1 et 2.

Dic mihi , Damoeta , cujum pecus ? an Melibœi ?

— Non : verum Egonis ; nuper mihi tradidit Egon.

VIRG. III. 1 et 2.

Pour second exemple , nous faisons imprimer la *Batrachomyomachie* (petit poème attribué communément à

Homère), accompagnée de trois traductions : en vers Latins, en vers Français, et en vers Grecs-modernes. Notre traduction Latine suit l'original pas à pas , et vers pour vers. La Française , publiée à Paris en 1717 , et la Grecque-moderne , imprimée à Altdorf en 1707 , sont moins des traductions fidèles , que d'ingénieuses imitations. M. Boivin , auteur de la Française , y prend le titre de *docteur JUNIUS BIBERIUS MERO.* Nous devons à ce docte académicien une traduction de l'*OEdipe-roi* de Sophocle , et des *Oiseaux* d'Aristophane. Dimitrios Zinos , auteur de la Grecque-moderne , avait déjà publié à Venise , en 1529 , un poème intitulé *Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδών* , en vers *politiques*. C'est en vers de même nature qu'il a composé la présente traduction. Nous allons expliquer le mécanisme de cette espèce de vers , qui semble empruntée d'Aristophane.

Πολλάκις γ' ἡμίν ἔδοξεν | ἡ πόλις πεπονθέναι
 ταῦτάν , ἐς τε τῶν πολιτῶν | τοὺς καλούς τε κἀγαθούς ,
 ἐς τε τάρχαιον νόμισμα | καὶ τὸ καινὸν χρυσίον.

ARISTOPH. Gren. vers 730 et suiv.

Ces vers sont des *trochaïques tétramètres catalectiques* , c'est-à-dire : sont composés de trochées (*pieds d'une longue et d'une brève*), renferment quatre mesures , et sont défectueux d'une syllabe ; le premier hémistiche en a huit , tandis que le second n'en a que sept. Il est bon d'observer que les Grecs anciens mesuraient leurs vers par *dipodies* , en sorte que ceux auxquels ils donnaient le nom de dimètres , trimètres , tétramètres , étaient appelés par les Latins , qui comptaient par pieds simples , *quaternarii* , *senarii* , *octonarii*.

*Æsopus auctor quam materiam repperit ,
 hanc ego polivi versibus senariis.*

PHÈDRE.

Voici maintenant des vers , auquels les Grecs modernes ont donné le nom de *politiques* :

Ἐναν καιρὸν ὁ ποντικὸς | εὐρέθη ἴδρωμένος ,
 γιατὶ τῆς γάτας ἔρυγε | οὐ πονεῖ θιψασμένος.

Ils sont , comme les vers d'Aristophane que nous venons de rapporter , composés de huit syllabes au premier hémistичe , et de sept au second. Mais le mètre trochaïque a disparu , et a été remplacé par la rime. Ainsi les vers anciens étaient rhythmino-métriques , et les modernes sont rimés et mesurés. Ceux qui voudront avoir de plus longs détails sur le rythme des anciens et sur la rime des modernes , deux termes qu'il ne faut pas confondre , quoiqu'ils dérivent tous deux du même mot grec $\rho\nu\theta\mu\acute{\alpha}\varsigma$, peuvent consulter notre Dissertation (*) sur le RHYTHME et la RIME , dans laquelle nous combattions l'opinion de ceux qui ont cru trouver l'origine de la rime dans les vers de Virgile et même d'Homère !

Les vers politiques sont donc mesurés et rimés. Il est bon de faire à ce sujet trois remarques.

La première est que , pour trouver le nombre des quinze syllabes , il faut souvent réunir deux voyelles en une , surtout lorsque la première est un $\iota\ddot{o}\tau\alpha$. Ainsi , de même qu'en Français *lien* est dissyllabe , tandis que *rien* est monosyllabe , de même en Grec-moderne $\mu\acute{\iota}\nu\alpha$, $\chi\acute{e}\rho\iota\alpha$, $\pi\acute{o}\delta\acute{a}\rho\iota\alpha$ peuvent ne former qu'une , deux , trois syllabes , ou bien en former deux , trois , quatre.

La seconde est que dans le Grec-moderne , de même qu'en Italien , en Espagnol et en Français , la rime doit commencer à la voyelle accentuée. Ainsi en Italien *dà* rime fort bien avec *libertà* , *repentini* avec *vicini* , *abbracciano* avec *allacciano* ; et en Espagnol *está* avec *serd* , *dulzura* avec *locura* , *párido* avec *edrido* ; mais *capitano* ne rimerait pas plus avec *sono* , ni *rivoli* avec *pascoli* , que *infractos* avec *Latinos* , ou *bicoque* avec *perruque*.

La troisième est que les Grecs modernes (comme les Français) riment pour l'oreille , plutôt que pour les yeux. Ainsi , comme *repos* et *travaux* riment fort bien ensemble , tandis que *fiers* et *altiers* n'offrent qu'une rime inexacte ,

(*) Lue à l'Académie des Sciences , Inscriptions et Belles-Lettres de Toulouse , dans la séance du 13 mars 1828.

on ne sera pas surpris de voir rimer ensemble *zóπον* et *ἀθηάπων*, *γάλα* et *ἄλλα*, parce que les Grecs modernes n'admettent, dans leur prononciation (*), aucune différence entre une voyelle brève et une longue, entre une consonne simple et une double. Comme ils prononcent aussi d'une manière uniforme les voyelles simples ou composées *ι*, *η*, *υ*, *ει*, *οι*, *υι*, on rencontre à chaque instant des rimes telles que : *φίλοι* et *χεῖλη*, *νίκη* et *λύκοι*. Le vers 268 du texte original, qui renferme les cinq premières variétés d'orthographe, relatives au son I :

καὶ ρήξας καρπόιο μέσην ράρτη εἰς δύο μοίρας,

se prononce de la manière suivante :

kæ rhixas karyio mesin rhaphin is dhyo miras.

Cette traduction en Grec-moderne date d'environ 3 siècles; et nous nous sommes convaincu par l'expérience, que les Grecs d'aujourd'hui (j'en excepte le petit nombre de savans qui voudraient ramener leur langue à son état primitif, et la dégager des altérations que le temps lui a fait subir) y retrouvent la fraîcheur et le naturel du langage qui est encore usité dans toutes les parties de la Grèce. La comparaison de l'idiôme moderne avec l'ancien, fera sans doute plaisir aux jeunes philhellènes, dans un moment sur-tout où il existe des rapports intimes entre les Français et les Grecs.

La première édition de la Batrachomyomachie d'Homère a été imprimée à Venise en 1486, en lignes alternativement rouges et noires. Un exemplaire de cette édition ayant appartenu autrefois au savant Maittaire, celui-ci a refusé 50 guinées que milord Oxford lui en avait offertes. Maittaire faisait tant de cas de cette rare et précieuse édition, qu'il la fit réimprimer à Londres, en 1721, à l'imitation de

(*) Voir notre Dissertation sur la Prononciation Grecque; Toulouse, Vieusseux, 1829.

l'original; et il est dit dans un avertissement, à la dernière page du livre, qu'on n'en a tiré que 204 exemplaires, à raison d'une demi-guinée l'exemplaire.

Il serait superflu d'énumérer les autres éditions qui ont paru entre la première et celle que nous publions aujourd'hui; mais nous mentionnerons avec plaisir celle que M. Jules Berger en a fait paraître à Paris en 1823, accompagnée d'une traduction Française en prose.

Toulouse , 12 mai 1829.

FL. LÉCLUSE.

N. B. Homère a donné à tous ses guerriers des noms masculins, parce que Βάτραχος et Μῦς sont en grec du même genre : de plus, tous ces noms sont significatifs. M. Boivin s'est conformé, dans ces deux points, à l'original. Ainsi il appelle ses rats *Croque-lard*, *Lèche-plat*, *Long-museau*, *Perce-buffet*, etc., et ses grenouilles *Ronge-chou*, *Du-marais*, *Criardin*, *Bouffard*, etc. Nous allons donner, pour faciliter l'intelligence du texte Grec, les noms des rats et des grenouilles, tels que nous les avons employés dans notre traduction Latine.

MURES :

Psicharpax, *Regius Princeps*.
Troxartes, *Murium Rex*.
Lichomyle, *Regia Uxor*.
Pternotroctes, *Reginæ Pater*.
Lichopimax, *Nuntius*.
Tyroglyphus, *Præconis Pater*.
Embasichytras, *Præco*.
Lichenor
Troglodytes
Ocimides
Artophagus
Dexenor
Pternophagus
Philtræus
Cnissodiocetes
Sitophagus
Artepibulus
Meridarpax

Bellatores.

RANÆ :

Physignatha, *Ranarum Regina*.
Peleus, *Reginæ Pater*.
Hydromedusa, *Reginæ Mater*.
Hypsiboas
Pelion
Seutlæa
Polyphona
Limnocharis
Crambophaga
Calaminthia
Borborocæta
Hydrocharis
Prassophaga
Pelobata
Crangaside
Prassaea
Origamion

Bellatrices.

ΟΜΗΡΟΥ

ΒΑΤΡΑΧΟΜΥΟΜΑΧΙΑ

ΤΕΤΡΑΓΛΩΤΤΟΣ.

εἰς Ρωμαϊκὴν μὲν γλῶσσαν Δημήτριος ὁ Ζῆνος, εἰς Κελτικὴν
δὲ Ίωάννης ὁ Οἰνοπότης παραπέφραδε· καὶ δὴ καὶ εἰς
Λατινικὴν μεταπέφραδεν ὁ ἐκδιδόντις

ΔΟΥΛΟΥΔΑΡΙΟΣ ὁ ΚΑΡΡÁΚΤΗΣ,

ἴππεύς τοῦ ἐντίμου τάγματος.

RANARUM ET MURIUM

PUGNA.

INCIPiens primum doctas Helicone Sorores
subvenisse precor , propter modulabile carmen
poplite quod nixus chartis ego nuper aravi ,
ingentem rixam , dubii certamina Martis :
versibus exoptans totum vulgare per orbem
adversus Ranas ruerint quo pectore Mures ,
fortia terrigenum referentes facta Gigantum .
fama antiqua viget ; talis narratur origo .

COMBAT

DES RATS ET DES GRENOUILLES.

QUITTEZ et l'Hélicon et les monts du Parnasse ,
descendez dans mon sein , secondez mon audace ,
Muses : je veux chanter un horrible combat .
vous , mortels , apprenez comment le peuple Rat
jusquè chez la Grenouille osa porter la guerre ,
et marcha sur les pas des Enfans de la terre .

BON LECTEUR ! sur ces vers daigne jeter les yeux ;
fais très , ainsi qu'Homère , avec le sérieux ;
et ne t'étonne pas qu'un écrivain si sage
fasse en de petits corps briller un grand courage .

ΟΜΗΡΟΥ

ΒΑΤΡΑΧΟΜΥΟΜΑΧΙΑ.

Ἀρχόμενος πρῶτον Μουσῶν χορὸν ἐξ Ελικῶνος
ἔλθειν εἰς ἐμὸν ἦτορ ἐπεύχομαι, εἴνεκ' αὐτῆς
ἥν νέαν ἐν δέλτοισιν ἐμοῖς ἐπὶ γούνασι Θῆκα,
δῆριν ἀπειρεσίν, πολεμόκλονον ἔργον Ἄρηος·
εὐχόμενος μερόπεστιν ἐς οὔσα τα πᾶσι βαλέσθαι
πῶς Μύες ἐν Βατράχοισιν ἀριστεύσαντες ἔβησαν,
γηγενέων ἀνδρῶν μιμούμενοι ἔργα Γιγάντων.
ώς λόγος ἐν Θυητοῖσιν ἔην, τοιήνδε ἔχειν ἀρχήν.

ΜΑΧΗ

ΠΟΝΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΒΑΘΡΑΚΩΝ.

Πρὸ τοῦ ν' ἀρχήσω, θέομαι τὸν ὑψίτον τὸν Δία,
νά μ' ἀποσεῖλη θοηθούς, τούτην τὴν ἴσορια;
ταῖς Μουσαῖς, ὅπου κατοικοῦν σ' ὄρος τοῦ Ἐλεικῶνος.
γιατὶ ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ λογαριάσω μόνος
μάχην τὴν πολυτάραχον τοῦ ισχυροῦ τοῦ Ἄρη,
ὅποιος θέος λογίζεται, καὶ θεῖον παλεύρι.
ὅλους λοιπὸν παρακαλῶ (νῦχετε τὴν ὑγεία σας)
εἰς νοῦν καλὰ νὰ βάλλετε, ν' ἀνοίξετε τ' αὐτία σας
ν' ἀκούσετε γιατὶ ἀφορμὴ οἱ Ποντικοὶ ἐποίκου
τοὺς Βαθρακοὺς μάχην πολλήν, κ' εἰς πόλεμον ἐμπῆκεν.
κιἀνθρώπους ἐμιμήθησαν, τοὺς παλαιοὺς τοὺς ἄνδρες,
(ώς ἂν τὸ λέγουν, κιἀδεῖται) τοὺς φοβεροὺς Γιγάντες.

Mus quondam sitiens , sœvæ discrimine felis
 elapsus , stagno mentum demersit , amoena
 invitatus aqua. conspexit forte bibentem
 una e stagnicolis , subitoque his vocibus insit :

« Tu , quis es ? unde venis , hospes ? quo sanguine cretus ?
 nil simula , nec me querentem fallere tentes.
 nam dignum si te reputem , in splendentia ducam
 atria , et insigni decorabo munere lætum.
 ast ego ranarum ductrix Physignata dico ,
 culta super totam per sæcula cuncta paludem :
 illustri genuit me Peleus Hydromedusæ
 Eridani quondam foecundis junctus in oris.
 te vero eximium video , fortemque bonumque ,
 regem sceptriferum et clara virtute micantem.

Un jeune aventurier , de la race des rats ,
 un jour , trompant les yeux et l'adresse des chats ,
 vint , pour calmer sa soif , au bord d'un marécage.

« Qui va-là ? que fais-tu , mortel , sur ce rivage ?
 lui crie un habitant du limoneux séjour.
 où vas-tu ? d'où viens-tu ? qui t'a donné le jour ?
 sois sincère ; à ce prix ma maison t'est ouverte ;
 accepte , digne ami , la foi qui t'est offerte.
 de l'hospitalité je sais quels sont les droits.
 je suis Bouffard ; ces bords sont soumis à mes lois.
 l'Éridan m'a vu naître , et régner sur sa rive.
 j'eus pour père Fossard ; ma mère est Aquavive.
 mais toi , quel est ton nom , ta naissance , ton rang ?
 parle : déjà ton front de ton cœur m'est garant.
 ce port majestueux , les traits de ton visage
 n'ont rien qui d'un héros ne me trace l'image . »

« Mon nom , ce nom fameux , des dieux mêmes connu ,
 n'est donc point , dit le rat , jusqu'à toi parvenu ?

(5)

Μῦς ποτὲ διψαλέος, γαλέης κίνδυνον ἀλέξας, 9
πλησίου ἐν λίμνῃ ἀπαλὸν προσέθηκε γένειον,
ὑδατι τερπόμενος μελιηδέι. τὸν δὲ κατεῖδεν
λιμνοχαρής πολύφημος, ἕπος δὲ ἐφθέγξατο τοῖον.

« Ξεῖνε, τίς εἰ; πόθεν ἦλθες ἐπ' ἡρόνα; τίς δέ σ' ὁ φύσας;
πάντα δὲ ἀλήθευσον, μὴ ψευδόμενόν σε νοήσω.
εἰ γάρ σε γνοίην φίλον ἄξιον, ἐς δόμουν ἄξω,
δῶρα δέ τοι δώσω ξεινῆια πολλὰ καὶ ἐσθλά.
εἴμι δὲ ἐγὼ βασιλεὺς Φυσίγναθος, δις κατὰ λίμνην
τιμῶμαι, βατράχων ἡγούμενος ἥματα πάντα·
καὶ με πατήρ Πηλεὺς ποτε γείνατο, Τύρομεδούση
μιχθεῖς ἐν φιλότητι παρ' ὅχθας Ἡριδανοῦ.
καὶ σὲ δὲ ὄρῳ καλόν τε καὶ ἀλκιμὸν ἔξοχον ἄλλων,
σκηπτοῦχον βασιλῆα καὶ ἐν πολέμοισι μαχητὴν

Ἐγαν κατέρον ὁ ποντικὸς εὐρέθη ιδρωμένος, 13
γιατὶ τῆς γάτας ἔψυγε· καὶ ἥτονε διψατέμνος,
καὶ εἰς λίμνην ἐκατήνητησε, τὴν δίψαν του ναῦγάλη·
καὶ τὸ πηγούνι τούβρεξε μὲ ὄρεξιν μεγάλη.
ὁ βαθρακὸς τὸν ἐρωτᾷ — « Ξένε μου, ποῖος εἶσαι;
καὶ πόθεν ἦλθες ἐδεπά; μὲν μένα φιλίαν ποῖσε.
εἰπές μου τὴν ἀλήθειαν τίς εἶναι ἡ γονή σου;
καὶ μή μου κρύψῃς τίποτε, τούποισαι οἱ ὀδικοὶ σου.
κιǎν σε γυνωρίστη ἀληθινόν, Σὲς ἔχει τὴν φιλίαν μου,
καὶ νά σ' ἐμπάστα, νά ἰδῆς δλην τὴν κατοικίαν μου·
καὶ φιλικά χαρίσματα ἐγὼ νά σου χαρίσω,
καὶ νά σε σρέψω (τάσσω σου) πάλιν ὄμπρὸς ὀπίσω.
τὴν λίμνην τούτην, ποῦ Θωρεῖς, ἐγὼ τὴν κυριεύω
τοὺς βαθρακούς, ὄποινι ἐδά, ὄλους τοὺς βασιλεύω.
Φυσίγναθόν με πράζουσι, νά πᾶ καὶ τὸν πατέρα,
τίς εἶναι, ποῦ μ' ἐγένυνης, καὶ ποια ναι ἡ μητέρα.
Πηλὸν τὸν ὄνομάζουσι, καὶ ἐκείνην, Γύρασια.
οἱ δύο μὲ ἀναθρέψατε, μὲ ἄλλα τους παιδία,
σὸν Ριδανὸν τὸν ποταμόν. ἐκεὶ ἐγνωριζόνταν,
ἄλληλους ἐφίλευτησαν, καὶ τότες ἐσμιχθήκαν
ἐμένα τότ' ἐγένυνταν τοῦ ποταμοῦ τὰ χεῖλα

eia age , festines ortus narrare vicissim. »

23

Olli respondens Psicharpax talia fatur :
 « ecquid, amica, juvat nostram perquirere gentem ?
 mortales cuncti , volucres et numina norunt.
 Psicharpax dico , curarum dulce levamen
 Troxartæ , patris egregii ; me splendida mater
 Lichomyle , Pternotroctæ de sanguine regis ,
 in latebra genuit, diversaque fercula , ficus
 atque nuces præbens , dapibus nutritivit opimis.
 quomodo dissimili natura fiat amicus
 Psicharpax ? trepidans tu vitam degis in unda ;
 at quæcumque homines comedunt mihi mandere fas est:
 ter pistum soleo panem de corbe rotundo
 excipere , aut mollem , cui sesama multa , placentam ;

je suis ce Psicharpax , qui , né dans l'opulence ,
 de figues et de noix vis nourrir mon enfance.
 mon père , roi des rats , est le grand Rodilard :
 j'ai pour mère Trottine , et pour aïeul Pansard.
 tu parles d'amitié : mais , d'humeur si diverse ,
 pourrions-nous être unis par cet étroit commerce ?
 vous vivez sous les eaux dans un séjour fangeux :
 je vis chez les humains , je converse avec eux.
 jamais enfant des rats , d'une adresse pareille ,
 ne trouva le biscuit dans la ronde corbeille ,
 ni le friand gâteau , dont les divers replis
 sont d'un jus succulent enivrés et remplis ;
 ni du jambon salé la délicate tranche ,
 ni du foie en ragoût la robe molle et blanche ;
 ni ce pain que l'on fait d'un miel délicieux ,
 ce pain tendre et sucré , chéri même des dieux ;
 ni le fromage mou , dont la douceur extrême
 rassemble les douceurs du lait et de la crème.

ἔμμεναι. ἂλλ' ἄγε, Θᾶσσου ἐπὶ γενεὴν ἀγόρευε. »

Τὸν δὲ αὐτὸν Ψιχάρπαξ ἀπαμείβετο, φώνησέν τε·
« τίπτε γένος τούμὸν ζητεῖς, φίλε; δῆλον ἀπασιν
ἀνθρώποις τε θεοῖς τε καὶ οὐρανίοις πετεῖνοις.

Ψιχάρπαξ μὲν ἐγὼ κικλήσκομαι· εἰμὶ δέ κοῦρος
Τρωξάρταο πατρὸς μεγαλήτορος· ή δέ νυ μήτηρ
Λειχομύλη, θυγάτηρ Πτερυνοτρώκτου βασιλῆος.
γείνατο δὲ ἐν παλύνῃ με, καὶ ἔξεθρέψατο βρωτοῖς,
σύκοις καὶ καρύοις, καὶ ἐδέσμασι παντοδαποῖσιν.
πῶς δὲ φίλον ποιῇ με, τὸν ἐς φύσιν οὐδὲν ὁμοῖον;
νοὶ μὲν γάρ βίος ἐστὶν ἐν ὕδασιν· αὐτῷ δὲ ἔμοιγε
ὅσσα παρ' ἀνθρώποις τρώγειν ἔθος· οὐδέ με λήθει
ἄρτος τριξκοπάνιζος ἀπ' εὐκύκλου κανέοιο,
οὐδὲ πλακοῦς τανύπεπλος, ἔχων πολὺ σησαμότυρον,

εἰπὲ καὶ σὺ τὸ γένος σου, καὶ νὰ γενοῦμε φίλου·
γίατε καὶ σὺ μου φαίνεσαι, κατὰ τὴν θεωρίαν,
ἀπ' ὅμορφίαν καὶ δύναμιν, νὰ ἔχης βασιλείαν. »

Τότε τοῦ ἀποκρίθηκε ὁ ποντικός, καὶ εἶπε·
« τί το ζητᾶς τὸ γένος μου; τὸ ὄνομά μου λεῖπε.
τοῖς πᾶσι εἴναι φανερὸν Ἀσίας καὶ Εὐρώπης,
τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ, θεοῖς, καὶ τοῖς ἀνθρώποις.
ὅμως, ἐν θέλησι καὶ ποθῆσι, εἰς θύμησιν νὰ ἔχης
τὸ ὄνομα τοῦ γένους μου, καὶ σὺ νά το κατέχης,
μετό χαρᾶς νά σου τὸ πῶς ἀκουσε πῶς καλοῦμαι.
Ψιχάρπαχά με λέγουσι, καὶ δὲν τὸ ἀπάρνοῦμαι.
νιὸς τοῦ μεγαλοψύχου εἴμαι τοῦ Ψωμοφάγου,
ὅπου τὸ γένι του μακρὺ παρ' ὅμοιον τοῦ τράγου.
νά μήτηρ μοῦν' εὐγενική, τὴν κράξουν Λειχομύλη.
τὸν πλεῖον καιρὸν εὐρίσκεται κατάσπρη εἰς τὰ χεῖλη.
τοῦ Λαρδοφάγου τοῦ ρόηγος λέγεται θυγατέρα.
ἐκείνη μ' ἔφερε εἰς φῶς, κ' εἰς τὸν γλυκὺν αἵρα·
κ' εἰς σὲ καλύθην μ' ἔκαμε, ὅχι μ' ὀλίγου κόπου.
καὶ μὲ τροφαῖς μ' ἀνάθρεψε, ὅποινι τῶν ἀνθρώπων
μὲ σῦκα, μὲ καρύδια, καὶ μετὰ λεφτοκάρυα
καὶ μὲ καλὰ ἀμύγδαλα, ἐκεῖνα τὰ καθάρια·

nunc pernæ frustum , nunc alba veste decora 37
 hepata , nunc pinguem , pressum de lacte recenti ,
 caseolum , aut mellita , Jovis dignissima mensa ,
 et quæcumque hominum coquus ad convivia doctus
 apparat , omnigenis exornans artibus ollas .
 non mos est raphanis explere aut caulibus alvum ,
 nec gravibus porris , apio neque vescor amaro ;
 hæ vobis epulæ , media quæ vivitis unda .

Horrisoni nunquam fugio discrimina Martis ,
 sed ruo confertos primus bellator in hostes .
 non hominem timeo , licet ardua colla ferentem ;
 sed lectum invadens , digitum submordeo summum ,
 calcemque arripio ; nec , me mordente , dolorem
 perpetitur , dulcis nec linquit lumina somnus .

tout ce qu'en cent façons , par un art enchanteur , 47
 chaque jour à grands frais assaisonne un traiteur ,
 sans cesse offre à mon goût de nouvelles délices :
 j'en exige des droits , j'en goûte les prémisses .

Pour brave , je le suis , dans les travaux de Mars
 on m'a vu mille fois affronter les hasards ,
 percer des murs épais , et forçant vingt barrières ,
 de l'empire des rats étendre les frontières .
 l'homme est grand ; tout le craint : seul , je ne le crains pas .
 souvent jusqu'à son lit j'ose porter mes pas ;
 souvent , lorsqu'en repos sur la plume il sommeille ,
 j'ose insulter son front , sa joue , ou son oreille .
 je l'avoue entre nous , deux objets me font peur :
 l'impétueux vautour , et le piège trompeur .
 mais plus que le vautour , plus même que le piège ,
 je crains le chat , le chat qui sans cesse m'assiège ;
 qui jusque dans nos murs me cherche , me poursuit ,
 et d'un œil vigilant m'observe jour et nuit .

οὐ τόμος ἐκ πτέρυνης, οὐχ ἡπατα λευκοχίτωνα,
οὐ τυρὸς νεόπηκτος ἀπὸ γλυκεροῦ γαλακτοῦ,
οὐ χρησὸν μελίτωμα, τὸ καὶ μάκαρες ποθέουσιν,
οὐδὲ ὅσα πρὸς θοίνας μερόπων τεύχουσι μάγειροι,
κοσμοῦντες χύτρας ἀρτύμασι παντοδαποῖσιν.
οὐ τρώγω ράφανας, οὐ κράμβας, οὐ κολοκύντας.
οὐδὲ πράσοις χλοεροῖς ἐπιβόσκομαι, οὐδὲ σελίνοις·
ταῦτα γὰρ ὑμέτερ' ἔσιν ἐδέσματα τῶν κατὰ λίμνην.

Οὐδέ ποτε πολέμοιο κακὴν ἀπέφευγον αὔτην,
ἀλλ', ιθὺς μετὰ μῶλον ίών, προμάχοισιν ἐμίχθην.
οὐ δέδι' ἀνθρώπου, καίπερ μέγα σῶμα φοροῦντα·
ἀλλ', ἐπὶ λέκτρον ίών, καταδάκνω δάκτυλον ἄκρον,
καὶ πτέρυνης λαβόμην, καὶ οὐ πόνος ἀνθράκωνεν,
νήδυμος οὐκ ἀπέφευγεν ὑπνος, δάκνοντος ἐμεῖο.

καὶ τώρα ἀλλα περισσά γεμίζω τὴν κοιλίαν μου.
καὶ πῶς ἐσύ, Φυσίγναθε, νῦν ἔχεις τὴν φιλίαν μου,
ποῦ δὲν ὅμοιάς της φύσις μας εἰς σὲ κανέναν τρόπουν;
ἡ ἐδική μου δίαιτα ὅμοια 'ναι τῶν ἀνθρώπων.
ἐσύ ζὸς ὑδωρ κατοικεῖς, κ' ἔχεις 'ναι ἡ ζωὴ σου.
ἐκ τοῦ νεροῦ τὰ βότανα γίνεται ἡ θροφή σου.
ἔγώ, ἀπ' ὅσ' εὐρίσκονται σὰ σπίτια τῶν ἀνθρώπων,
ἀπ' ὅλα τρώγω θαρρέτα, χωρὶς κανέναν κόπου.
δέν με λανθάνει τὸ ψωμί, τὸ καλοζυμωμένου·
οὐδὲν ὄμορφου φαλάγγιον, μὲν μὲν γεναμένου·
οὐδὲ καλαῖς αὐγοπίταις, αἱ πολυσπασμάταις·
οὐδὲ ἐκείναις ἡ λευκαῖς, ὅποῦνι ζαχαράταις·
οὐδὲν νεόπηκτον τυρί, ποῦ κάρμνουν μὲ τὸ γάλα·
οὐδὲ μιξιθραῖς ἀπαλαῖς, καὶ τὰ τυρία τ' ἀλλα.
δέν με λανθάνει γλύκυτμα, ὅποῦλοι τ' ἀγαποῦσι·
καὶ οἱ οὐράνιοι θεοὶ ἀπαντες τὸ ποθεῦσι·
οὐδὲ ἄλλα, ὅσα φαγητά, ποῦ βράζουν μὲ τζουκάλια
οἱ μάγειροι, ποῦ ἔξερουσι καὶ κάνουσι τὰ κάλλια
καὶ μέσα σ' αὐτὰ βάνουσι ταῖς κάλλιαις μυρωδίαις,
ποῦ φέρουν ἐκ τῆς Ἰνδίας, καὶ κάρμνουν ἀρτυσίες.

Ἐγὼ εἰς μάχαις ἔτυχα δέν ἔψυχά ποτέ μου

sunt duo quæ totum valde formido per orbem , 51
 felis et accipiter , jugis quæ causa malorum ,
 decipulæque graves , ubi mors latet usque dolosa.
 sed generi nostro pestis teterrima , felis
 quæ latebram subiens , latebra me exquirit in ipsa. »

Subridens regina novas dedit ore loquelas :
 « alvus , amice , tibi nimis ambitiosa superbit.
 sunt quoque , sunt nobis , nostram ne despice gentem ,
 multa lacu terraque simul miranda videri ;
 nam dedit ambiguum ranis Saturnius usum ,
 vel saltare solo , vel mergere corpus in undas.
 si cupis , hæc facili poteris cognoscere cursu :
 ascende in dorsum , ducentem corripe prudens ,
 ut nostros latus possis intrare penates. »

*je hais l'odeur du chou , je laisse à la grenouille
 et le persil amer , et la fade citrouille.*

65

*ces mèts... » — « Vous vantez trop les douceurs du manger ,
 seigneur (répond Bouffard au superbe étranger) ;
 sur de solides biens le vrai bonheur se fonde .
 notre empire s'étend sur la terre et sur l'onde ;
 l'un et l'autre élément nous offre un libre accès :
 nous marchons , nous nageons avec pareil succès .
 je veux vous le prouver par une illustre marque :
 passons ce lac ; mon dos vous servira de barque .
 bientôt avec plaisir vous verrez mon palais .
 mais , de peur de tomber dans le sein du marais ,
 prince , tenez-vous bien. » — Cela dit , il s'avance .
 - Psicharpax sur son dos légèrement s'élance ,
 l'accoste , et de ses bras le serre étroitement .
 d'abord , le cœur charmé d'un doux ravissement ,
 il voguait près des bords sans crainte du naufrage .
 mais , quand loin de ses yeux il vit fuir le rivage ,*

αλλὰ δύῳ πάντων περιδείδια πάσαν ἐπ' αἷς,
κίρκον καὶ γαλένη, οἵ μοι μέγα πένθος ἔγουσιν,
καὶ παγίδα συνέσσαν, διον δολεῖς πέλε πότμος.
πλεῖστον δὴ γαλένη περιδείδια, ἥτις ἀρίστη,
ἥ καὶ τρωγλοδύοντα κατὰ τρώγλην ἐρείνει. »

Πρὸς τάδε μειδῆστας Φυσίγναθος ἀντίον ηὔδα:
« ξεῖνε, λίνη σύχεις ἐπὶ γατέρι· ἔσι καὶ ἡμῖν
πολλὰ μᾶλ’ ἐν λίμνῃ καὶ ἐπὶ χθονὶ Θαύματ’ ἴδεσθαι.
ἀμφίβιον γάρ ἔδωκε νομὴν βατράχοισι Κρονίων,
σοιχείοις διττοῖς μεμερισμένα δώματα ναίειν,
σπιρτῆσαι κατὰ γῆν, καὶ ἐφ’ ὑδαστή σῶμα καλύψαι.
εἰ δὲ ἐθέλεις καὶ ταῦτα δαχμεναι, εὐχερές ἔσιν.
βαῖνε μοι ἐν γάτοισι, κράτει δέ με μῆποτ’ ὅληι,
ὅππως γηθόσυνος τὸν ἐμὸν δόμον εἰςαφίκηαι. »

τὸν θάνατον, ποῦ μέλεται, νᾶλθη ἐκ τοῦ παλέμου. 76
καὶ χρεία ἡνὶ νναὶ πούποτες, δὲν τρέχω τὴν σκουτέλα.
αλλ’ ἔκεινους ἐσμίγομαι, δοσ’ εἴνι τὴν προσέλα.
καὶ νά σου πῶ περσότερο, ἀνθρωπον δὲν φοβοῦμαι
καὶ τοῦτο ἐν ἀληθινῷ, καὶ δὲν τὸ ἐπανοῦμαι.
ὑπάγω εἰς τὸ σρῶμά του, ἐκεῖ δποῦ κοιμᾶται
δηγκάνω του σὸν δάκτυλον, καὶ δὲν ἀνανοᾶται.
δηγκάνω καὶ τὴν φτέρακα του· τίποτες δὲν τὸ χρῆσε
ἀμὴν κοιμᾶται νόσυμα, τοσότι δουχαλίζει.
ἀπ’ δοσ’ εύρισκονται σὴν γῆν, τίποτες δὲν τὰ τάξω
τὸν γάτον, καὶ τὸν ιέρακα, περίστατα τοὺς τρομάξω.
κ’ ἔκεινην τὴν ἔντολγαταν ὄλοι μας τὴν μισοῦμε.
μὲ δόλον δίδει θάνατον γιὰ τοῦτο τὴν φοβοῦμαι.
τὴν γάτα ὅπου τὴν ιδῶ, κ’ ἔκει που τὴν γρυκήσω,
ἀπὸ τὸν φόβον μ’ ἐρχομαι, σχεδὸν νά ἔξψυχήσω.
κ’ ἐδὼ κ’ ἔκει σοχάζουμαι, τὸ πῶς νὰ τὴν γλυτώσω,
καὶ ναῦρω τρύπα κεῖ κοντά, νὰ σώσω, νὰ τρυπώσω,
μῆποις καὶ καταλάβη με, καὶ σώση, καὶ με πνιέη.
κ’ εἰς τοῦτο τ’ ὅμορφου κορμού τὰ νύχια της νάμπηξη.
αὐτὰ τὰ τρία βρίσκονται, σὲ κάμπους καὶ εἰς ὅρη,
ἐμάνη καὶ τοῦ γένους μου ἐγέροι θαυματηφόροι.

Sic dixit , tergumque dedit . levis exilit ille , 65
 molliaque insertis manibus cito colla prehendit.
 ac primum lætus donec vicina videret
 littora , gaudebat trepidante per æquora rana ;
 ast ubi roravit fluctus , tunc ore gementi
 vanos fundebat questus , sparsosque capillos
 vellebat , strictosque pedes agitabat in alvum ,
 atque insuetus aquæ , terram exoptabat adire.
 tum gemitus dedit , et gelida formidine mentem
 diriguit , caudamque trahens remi instar in alto ,
 orabat divos dilectam appellere terram .
 sed rursus madefactus aquis , ingentibus implet
 æthera lamentis , sicque ora trementia solvit :
 « Non sic , jucundum veheret cum pondus amoris ,

quand les flots en fureur coururent sur son dos , 83
 plus troublé que la vague , il n'eut plus de repos .
 ô qu'un prompt repentir lui fit verser de larmes !
 qu'il trembla , qu'il gémit , en proie à ses alarmes !
 que d'inutiles vœux vers le ciel adressés !
 que de soupirs ardens vers la terre poussés !
 dans les flots cependant de plus en plus il entre .
 ses pieds froids et tremblans se cachent sous son ventre .
 sa queue en ce péril ose encore ramer ,
 et , caressant les flots , tâche de les calmer .
 il ouvre enfin la bouche , et d'une voix plaintive :
 « Quand prétends-tu , dit-il , surgir à l'autre rive ,
 pâle habitant des eaux , dont le corps jaunissant
 fend des flots écumeux le cristal blanchissant ?
 telle Europe autrefois , mais avec moins de peine ,
 de la mer de Sidon courut l'humide plaine ;
 et tel , mais plus paisible , un amoureux taureau
 sut porter jusqu'en Crète un si charmant fardeau . »

Ως ἄρ' ἔφη, καὶ νῶτ' ἐδίδου. ὁ δὲ ἔβαινε τάχιστα, 65
 χεῖρας ἔχων τρυφεροῖς κατ' αὐγένος, ἀλματὶ κούφῳ.
 καὶ πρῶτον μὲν ἔχαιρεν, στ' ἔθλεπε γείτονας ὅρμους,
 νήσει τερπόμενος Φυσιγνάθου· ἀλλ' ὅτε δὴ ἡα
 κύμασι πορρυρέοις ἐπεκλύζετο, πολλὰ δακρύων,
 ἄχρησον μετάγοισαν ἐμέμφετο, τίλλε δὲ χαίτας,
 καὶ πόδας ἔσφιγγεν κατὰ γασέρος· ἐν δέ οἱ ἦτορ
 πάλλετ' ἀθείη, καὶ ἐπὶ χθόνα βούλεθ' ἵκεσθαι,
 δεινὰ δὲ ἐπεζονάχιζε, φόβου κρυόντος ἀνάγκη.
 οὐρὴν πρῶθ' ἥπλωσεν ἐφ' ὑδασιν, ἥντε κώπην
 σύρων, εὐχόρμενός τε Θεοῖς ἐπὶ γαῖαν ἵκεσθαι,
 ὕδασι πορρυρέοισιν ἐκλύζετο· πολλὰ δὲ ἐέώσρει,
 καὶ τοῖον φάτο μῆθον, ἀπὸ σόματος δὲ ἀγόρευσεν.
 «Οὐχ οὕτω νώτοισιν ἐβάζασε φόρτου ἔρωτος

μὰ σὺ φοβᾶσαι ἀπαντά, μικρά τε καὶ μεγάλα,
 συρνόμενα, πετούμενα, ἀνθρώπους, καὶ τὰ ἄλλα·
 κινέσάν τὸ λέγει παροιμία, τὸν ἴσκιὸν σου φοβᾶσαι.
 μόν' ἡ φωνή σου ή σκληρή σὲ δείχνει, κάτι νά' σαι.
 ἐγὼ δὲν τρώγω λάχανα, τῆς λίμνης τὸ βοτάνια,
 οὐδὲ κραυπτία, οὐ σέλινα, οὐ πράσα καὶ ραπάνια·
 αὐτὰ νά' ὀλα τρώγετε ἐσεῖς, καὶ τ' ἀγαπάτε,
 ὅσοι εἰς λίμνην σέπετε, καὶ μέσα κατοικάτε. »

Καὶ τότε ὁ Φυσιγναθος, μετ' ὅμορφά του ἥθη,
 τὸν Ψιχαρπάκτην ἔθλεψε, λέγοντάς τ' ἀποκρίθη·
 « πολλὰ καυχᾶσαι, φίλε μου, ἐσύ σὴν λαιμαργίαν·
 πῶς ἀπὸ νοεμόδηλυνα γεμίκης τὴν κοιλίαν.
 καὶ εἰς τὰ νερά, καὶ εἰς τὴν γῆν, γεννᾶται ἡ Θροφή μας·
 χάριν διπλὴν μᾶς ἔδωκεν ὁ Ζεύς, νά' χαιρομάσθε·
 τὴν γῆν γιὰ νά' χορεύομεν, κ' ὕδωρ νά' κρυθομάσθε.
 καὶ μέσα κ' ἔξω ἔχομεν οἴκους, ποῦ κατοικοῦμε·
 ἂν θέλης νάλθης καὶ ἐσύ, ἀντάμα νά' ἐμποῦμε·
 ἀνέβα εἰς τὴν ράχην μου, κ' εὔκολα νά' σ' ἐμπάσω·
 ἀλήθεια κράτει με σφικτά, μὴ πέσης, καὶ σε χάσω·
 καὶ σάν ἐμποῦμεν, πίσευσον, θέλεις χαρεῖ περίσσικ

Europam taurus Creten super aequora duxit ,
infidas ut me deduxit rana per aedes ,
pallida cœruleo sustollens corpora ponto. »

Ecce autem insurgens confestim apparuit hydra,
ambobus visum horrendum , quæ pectus in undas
sustulit ; hanc cernens Physignata fugit in altum ,
ignorans quantum foret immersura sodalem ;
vitavitque ima minitantia fata palude.

ille ubi desertus resupino corpore præceps
decidit , ingenti palmas clamore premebat ;
sæpe immersus aquis , surrexit sæpe profundum
calce terens , mortem sed non fugisse valebat ,
nam madidi crines onerabant pondere magno ;
exhalansque animam , stagno sic orsus ab alto :

A ces mots un serpent , monstre énorme et terrible ,
s'éveille , et sur les eaux dresse son col horrible.

Bouffard , tremblant et pâle à l'aspect du danger ,
s'échappe , se dérobe au timide étranger.

la rive offre à sa fuite une grotte profonde.

Psicharpax , resté seul , tombe étendu sur l'onde.

l'infortuné s'épuise en efforts superflus ;
il se perd , il revient , on ne l'aperçoit plus ,
il reparait encore . il n'est rien qu'il ne tente :
il gémit , il murmure , il crie , il se tourmente ,
en vain : d'un prompt trépas rien ne le garantit.
sous son poil inondé son corps s'appesantit ;
sa force l'abandonne , il expire , il enfonce .
mais quel est le discours qu'en mourant il prononce ?

« N'espère pas , dit-il , cacher ton crime aux dieux ,
cruel ! un œil vengeur voit tout du haut des cieux .
vivant écueil , tu ris de mon triste naufrage .
sur terre tu craignais d'éprouver mon courage .

ταῦρος, ὅτι Εὐρώπην διὰ κύματος ἦγ' ἐπὶ Κρήτην, 79
 ώς ἔμ' ἐπιπλάσας ἐπινότιον ἥγεν ἐς οἶκον
 βάτραχος, ὑψώσας ὡχρὸν δέμας ὑδατι λευκῷ. »

Τῦδρος δὲ ἔξαπίνης ἀνεφάίνετο, δεινὸν ὄραμα
 ἀμφοτέροις, ὅρθὸν δὲ ὑπέρ υδατος εἶχε τράχηλον.
 τοῦτον ἴδων κατέδυ Φυστύγυαθος, οὕτι νοήσας
 οἷον ἑταῖρου ἔμελλεν ἀπολλύμενον καταλείπειν.
 δῦ δὲ βαθος λίμνης, καὶ ἀλεύατο κῆρα μέλαιναν.
 κεῖνος δὲ, ως ἀφέθη, πέσεν ὑπτιος εὐθὺς ἐς ὕδωρ,
 κείρας δὲ ἐσφιγγεν, καὶ ἀπολλύμενος κατέτριζεν.
 πολλάκι μὲν κατέδυνεν ἐφ' υδατι, πολλάκι δὲ αὖτε
 λαντίζων ἀνέδυνε μόρον δὲ οὐκ ἦν ὑπαλύξαι.
 δευόμεναι δὲ τρίχες πλεῖστον βάρος εἴλκουν ἐπ' αὐτῷ.
 ὕστατα δὲ ὄλλυμενος τοίους ἐφθέγξατο μύθους.

κ' εἰς τόθηγα νάχης χάρισμα, καὶ εὔμορφα κακίσκια. » 118

Τοὺς λόγους τούτους ἔπαυσε τὴν ράχην του γυρίζει.
 κιὸ ποντικὸς ἐλεύθερα ἀπάνω του καθίζει,
 κιάποκοτα τὰ χέρια του, τὸν τράχηλον τ' ἀπλώνει.
 ὁ βαθρακὸς ἀρχίνησε ν' ἀπλώνη, νὰ ζαρώνῃ.
 κιὸ ποντικὸς εὐφραίνετο σὸ πρῶτον, ὅπου Θώριε
 πῶς ἐκολύμπα εὔμορφα ἐθαύμασε, κιάπόρε.
 ἀλλά, οἵστι ἀρχίνησαν τὴν γῆν νὰ ἔξεμαρτανουν,
 κ' εἰς σὲ νερά βαθύτατα τῆς λίμνης νὰ ἐμπαίνουν,
 ἐρχόνταν μαῦρα κύματα, καὶ τὸν ἐκουκουλόναν
 τότε νὰ τρέμει ἀρχησε, τὰ μάτια του βουρκόναν.
 μετανοημένος ἤτοις, δὲν εἶχε τί νὰ ποίσῃ.
 γιατὶ δὲν ἤτοις δυνατό, ὀπίσω νὰ γυρίσῃ.
 μόνκι τὰ πόδια πόσφιγγες σοῦ βαθρακοῦ τὰ πλάγια
 συχνὰ συχνὰ ἐζέναζε δὲν θέλεπε ποῦ πάγη.

Οἳτις ἐφάνη φοβερός, μέσα εἰς τὸ ποτάμι.
 ὁ βαθρακὸς ἐτρόμασε, δὲν εἶχε τί νὰ κάμη.
 εἰς τὸ νερὸν ἐβούτεξε, νὰ φύγῃ τὸν Θυμόν του.
 τὸν Ψιχαρπάκτην ἀφηκε, νὰ πλέγη μουαχόν του.
 εὐθὺς ωσάν τὸν ἀφηκε, σὸ υδωρ ἐξαπλώθη.
 κιάπο τὸν φόβον τὸν πολὺν ὅλος ἀπενεκρώθη.

« Immane ausa nefas! quæ me, Physignata, dorso, 93
 ut rupe, in tumidum mersisti perfida pontum.
 scilicet in terra non me præstantior esses,
 pancratio, lucta aut cursu; sed fraude scelestæ
 decepisti. — oculo Deus omnia vindice cernit;
 regem ulciscentur, fortissima pectora, mures. »

Sic fatus, mediis subito expiravit in undis.
 aspicit hunc, fluvii residens in mollibus oris,
 Lichopinax: ululat, properansque hæc nuncia defert
 muribus. ut mortem discunt, mox concipit iras
 turba graves; orto præcones sole frequentem
 coetum accire jubent Troxartæ in limina, patris
 defuncti heroïs, stagni qui turpe cadaver
 liquerat in ripis, nec jam fluitabat in ora

mieux que toi j'aurais su lutter, sauter, courir.
 ma valeur sur les eaux ne peut me secourir.
 mais je serai vengé. les rats sauront ton crime ;
 et toi-même, dans peu, tu seras ma victime. »

Ici, fermant sa bouche et tranchant ses discours,
 un flot injurieux termine ses beaux jours.
 Lècheplat, qui de l'œil avait suivi son maître,
 entend ses cris, accourt, et le voit disparaître.
 éperdu, désolé, sans force et sans couleur,
 il court au peuple rat annoncer ce malheur.
 son récit cause à tous une douleur amère,
 et tous sont transportés d'une ardente colère.
 bientôt la renommée et la voix des hérauts
 assemblent chez le roi les états généraux.
 l'alarme se répand, déjà dans la province
 on fait savoir partout, que haut et puissant prince,
 Psicharpax, froid, sans vie, étendu sur le dos,
 erre loin du rivage à la merci des flots,

« Οὐ λήσεις δολίως, Φυσίγναθε, ταῦτα ποιήσας, 93
 ναυηγὸν ρίψας ἀπὸ σώματος, ὡς ἀπὸ πέτρης.
 οὐκ ἔν μου κατὰ γαῖαν ἀμείνων ἥσθια, κάπισε,
 παγκρατίῳ τε, πάλῃ τε, καὶ ἐς δρόμου ἀλλὰ πλανῆσας
 εἰς ὕδωρ μ' ἔρριψας. — ἔχει Θεὸς ἔκδικον ὅμικον
 ποιηὴν αὖ τίσεις σὺ μυῶν σρατῷ, οὐδὲ ὑπαλύξεις. »

Ταῦτ' εἰπών, ἀπέπνευσεν ἐν ὕδασι. τὸν δὲ κατεῖδεν
 Λειχοπίναξ, ὅχθοσιν ἐφεξόμενος μαλακῆσιν,
 δεινὸν δὲ ἔξολόλυξε· δραμῶν δὲ ἥγγειλε μύεσσιν.
 ὡς δὲ ἔμαθον τὴν μαῖραν, ἔδυ χόλος αἰνὸς ἀπαντας.
 καὶ τότε κηρύκεσσιν ἑοῖς ἐκέλευσαν ὑπ' ὄρθρου
 κηρύσσειν ἀγωρήνδες δώματα Τρωξάρταο,
 πατρὸς δυζήνου Ψιχάρπαγος, ὃς κατὰ λίμνην
 ὑπτιος ἐξήπλωτο νεκρὸν δέμας, οὐδὲ παρ' ὄχθας

τὰ χέρια ἐκατάσφιγγε, ἔτριξε καὶ τὰ δόντια·
 τὴν δύναμίν του ἔχασε, καὶ τρέματον τὰ πόδια.
 πολλαῖς φοραῖς ἐβούτιζε, καὶ πάλι ἀνδρευέτον,
 κλοτζῶντας σὰν ἡμπόρεις, κιάπάνω ἐτρεφέτον·
 δὲν ἦτον ἐμπορούμενο, νὰ γλύσῃ τὸ κορμί του·
 οὐδὲ νὰ φύγῃ θάνατον, νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν του.
 ὡςάν καύπι, εἰς τὸ νερὸν ἔσυρε τὴν ὄρχη του·
 καὶ τοὺς θεοὺς ἐδέστον, νὰ φύγῃ τοῦ θανάτου.
 τοὺς λόγους τούτους ἔλεγε μὲ χειλὶ πικραμένα·

« Τετοίας λογῆς ἔβαλε ὁ βαθρακὸς ἐμένα
 σὴν ράχην του, σὰν ἔβαλε ὁ Ζεύς, ὅταν ἐγίνη
 ταῦρος, καὶ ἐφορτώθηκε σοὺς ὄμοις του ἐκείνη
 Εύρωπην, ποὺ τὴν ἀρπαξε ἀπὸ τὴν Σιδωνίαν,
 καὶ θαλάσσαις ἀπέρας μεγάλαις, καὶ μὲ βίση,
 καὶ εἰς τὸ υπὸ τὴν εὔγαλε τῆς Κρήτης παραυτίκα
 γιατὶ ὁ Ζεύς ἢ θαυματὸς σ' ἐκεῖνο ἐκποίκα. »

Τὰ λόγια τοῦτα ἐμπαξε, γιατὶ ἀρχησε νὰ κλίνῃ
 τὴν κεφαλὴν του χαμηλά, κ'έν τὸ νερὸ νὰ πίνῃ.
 οἱ τρίχες του ἐβράχησαν, καὶ βάρος του ἐκάναν·
 καὶ κάτω τὸν ἐτράβησαν, σὰ βάθη τὸν ἐβάναν.
 φωνὴν μικρὰν ἥθελησε μὲ βίσα νὰ εὐγάλῃ·

infelix , medio sed erat jactatus in alto.

107

sole novo propere veniunt ; tum pectore moesto
Troxartes surgens , ora indignantia solvit :

« O socii , quamvis uni mihi funera ranæ
intulerint , omnes tamen hæc injuria tangit.
heu ! me infelicem ! fati inclemencia patri
tres natos rapuit. primum sævissima felis
occidit , trepidum crudeli dente prehendens.
fraudibus insolitis alium insidiosa peremisit
gens hominum , inveniens e tristi retia ligno ,
muscipulam dicunt , mortem quæ muribus affert.
una superstes erat matrique patrique voluptas ,
tertius ; hunc fallax inimica immersit in altum.
verum agite , infidis properemus prælia ranis

et qu'au milieu du lac son corps tournoie encore.

137

les états assemblés , au lever de l'aurore ,
Rodilard , de ses pleurs interrompant le cours ,
se lève le premier , et leur tient ce discours :

« Seigneurs , quoiqu'aujourd'hui perdant un fils unique ,
je suis seul outragé par la gent aquatique ,
mon malheur toutefois est celui de l'état.
que je suis malheureux ! j'avais trois fils : un chat
me ravit le premier , à ma porte , à ma vue.
le second , rencontrant une embûche imprévue ,
que l'on appelle piège , écueil fatal aux rats ,
par des hommes cruels fut conduit au trépas.
le dernier m'était cher , aussi bien qu'à la reine.
il flotte maintenant sans pouls et sans haleine ,
séduit par les discours d'un perfide étranger.
mais là , mes chers amis , songeons à nous venger .
il faut verser du sang , non d'inutiles larmes .
armons-nous . » aussitôt chacun courut aux armes .

ἥν ἥδη τλήμων, μέσσω δ' ἐπευήχετο πόντῳ.

107

ώς δ' ἥλθον σπεύδοντες ἀμ' ἡσι, πρώτος ἀνέση

Τρωξάρτης, ἐπὶ παιδὶ χολούμενος, εἶπε τε μῆθον:

«Ω φίλοι, εἰ καὶ μοῦνος ἔγώ κακὰ πολλὰ πέπονθα
ἐκ βατράχων, ἢ μοῖρα κακὴ πάντεσσι τέτυκται.
εἰμὶ δὲ νῦν ἔλεινός, ἐπεὶ τρεῖς παιδας ὅλεσσα.
νίέα μοι πρῶτον δορπήσατο ἢ μυσφορός
Θήρ μεγάλη, πτέρυνας σιδλου κλονέοντα τυχοῦσα.
τὸν δ' ἄλλον πᾶλιν ἄνδρες ἀπηνέεις ἐς μόρου ἕξαν
καινοτέραις τέχναις, ξύλινου δόλου ἔξευρόντες,
ἥν παγίδα καλέουσι, μυῶν ὀλέτειραν ἐοῦσαν.
οἱ τρίτος ἦν, ἀγαπητὸς ἐμοὶ καὶ μητέρι κεδυῆ,
τοῦτον ἀπέπνιξεν βάτραχος κακός, ἐς βυθὸν ἀξας.
ἄλλ', ὁγεθ', ὀπλισόμεσθα, καὶ ἔξελθωμεν ἐπ' αὐτούς,

κιάγαλι ἀγάλι ἔλεγε, καὶ ταπεινὰ ἐλάλει.

160

τὸν βαθρακὸν ἐμμέφετον, ὃποῦ τον ἡ αἴτια

νά τον βάλῃ ἀνόληπτα σὲ τέτοιαν ἀπωλεῖα.

«Δέν θέλεις φύγει, ἔλεγε, οὐδὲ ποσᾶς νὰ γλύσῃς,
ὦ κάκις Φυσίγναθε, οὐδὲ ζωὴ νὰ ζήσῃς.
ἄλλα νὰ δώσῃς θάνατον κακὰ καὶ πικραμένα,
γεωτί με ἀθανάτωσες μὲ πονηρία ἐμένα.
ςὸν δικόν σου μὲ ἔδαλες, κ' εἰς τὸ νερὸν ἐμπῆκες,
κιάπεκει με ἀπόλυτες, καὶ νὰ πνιγῷ μ' ἀφῆκες.
δέν ησουν κάλλιος μου ποτέ, τὴν γῆν νὰ πολεμήσῃς,
καὶ νὰ παλεύσῃς σὰν ἐμέ, κ' εἰς μάχη νὰ νικήσῃς.
οὐδὲς νὰ δράμης κάλλια μου, καὶ νὰ μονομαχήσῃς.
σ' ἄλλο δέν ησουν καλός, μόναι νά με πλανήσῃς.
βλέπει Θεός τὴν ἀδεικάν, καὶ κάμει δικιοσύνην
καὶ τιμωρεῖ τοὺς ἀδίκους χωρὶς ἐλευμοσύνην.
τὸν ἀδικόν μου θάνατόν, τὸν θέλει ἐκδικήσει
τὸ τράτευμα τῶν ποντικῶν, καὶ θέ σε τιμωρήσει: »

Τοὺς λόγους τούτους ἔπαυσε, καὶ χάθην ἡ φωνὴ του,

καὶ ὅλος ἔξαπλώθηκε, κ' εὐγῆκεν ἡ πνοή του.

οἱ Λειχοπίνακες ἔτυχε ἐπάνω σ' ἔναν τόπον

καὶ εἶδε τὰ γινόμενα, καὶ βάλθηκεν εἰς κόπον,

inferre , et valido tueamur corpora ferro. »

121

His dictis , animos pugnæ succendit amore ;
 claraque bellipotens Mavors simul arma ministrat.
 tegminibus suras primum ornavere decoris ,
 dædalea siliquas aptantes arte fabarum ,
 agmine quas facto roserunt nocte priori.
 thoraces lento redimitos vimine pellis
 confecit , feli scite detracta jacenti.
 fulgentes clypeos medius dedit umbo lucernæ ,
 hastasque ingentes acuum vis ferrea , totum
 Martis opus , galeasque nucum posuere putamen.

Sic rutili stabant mures præstantibus armis.
 haec ubi noverunt , subito super æquora ranæ
 apparent , coëunt , agitantque minantia bella.

155

L'air retentit de cris : le démon des combats
 d'accoutremens guerriers arma ces fiers soldats.
 la botte , dont la jambe avant tout est couverte ,
 de légumes nouveaux est la dépouille verte.
 sous un superbe toit , dans l'ombre de la nuit ,
 ils en avaient mangé le doux et tendre fruit.
 de poussière et de sang la cuirasse émaillée ,
 sur la peau d'un vieux chat en plein cuir fut taillé.
 des lampes , qui d'un temple éclairaient les piliers ,
 leur fournissent à tous d'énormes boucliers.
 de plumets éclatans leur tête empanachée ,
 sous des coques de noix est à demi cachée.
 ils ont de longs poinçons pour piques et pour dards ;
 funestes instrumens de la rage de Mars.

Ainsi furent armés ces guerriers intrépides.
 le bruit en vint bientôt jusqu'aux voûtes liquides.
 l'humide nation sortit du sein des eaux ,
 et tint conseil de guerre à l'abri des roseaux.

σώματα κοσμήσαντες ἐν ἔντεσι δαιδαλέοισιν. »

Ταῦτ' εἰπών, ἀνέπεισε καθοπλίζεσθαι ἀπαντάς.
καὶ τοὺς μὲν ᾧ ἐκόρυσσεν Ἄρης, πολέμοιο μεμηλῶς.
κυημῖδας μὲν πρῶτα περὶ κυήμησιν ἔθηκαν,
ῥήξαντες κυάμους χλωρούς, εὗ τ' ἀσκήσαντες,
οὓς αὐτοὶ διὰ νυκτὸς ἐπισάντες κατέτρωξαν·
Θώρηκας δὲ εἶχον καλαμοστρεφέων ἀπὸ βυρσῶν,
οὓς, γαλένην δείραντες, ἐπιταμένως ἐποίησαν.
ἀσπίς δὲ ἦν λύχηνος τὸ μεσόμφαλον· ἡ δέ νυ λόγκη
εὐμήκης βελόνη, παγχάλκεον ἔργον Ἄρηος.
ἡ δὲ κόρυς τὸ λέπυρον ἐπὶ κροτάφοις καρύοι.

Οὕτω μὲν μύες ἔσαν ἐν ὅπλοις· ὡς δὲ ἐνόησαν
βάτραχοι, ἔξανέδυσαν ἀρ' ὕδατος, ἐς δὲ ἐνα χῶρον
ἔλθοντες, βουλὴν ξύναγον πολέμοιο κακοῖο.

νὰ πᾶ, ναῦρη τοὺς ποντικούς, καὶ νά τους τ' ἀναγγεῖλῃ.
ηὔρε τους ὄμοῦ, κ' εἴτε τους « ἀκούσατε, ὅ φίλοι,
τον Ψιχαρπάκτην τὸν καλὸν οἱ βαθρακοὶ ἐπνίξαν. »
ἐκεῖνοι, σὰν τὸ γρύκησαν, τὰ δόντια τους ἐτρίξαν.
διαλαλητάδες ὄρισαν, ναύγοῦν, νὰ διαλαλήσουν,
βουλὴ νὰ γένη σύντομα, καὶ νὰ μηδὲν ἀργήσουν,
νὰ μαζῶχθοῦσιν ὅλοι τους, ἐκεῖ τοῦ Ψωμοφάγου,
πατρός τοῦ κακοδάίμονος, τῷλιοι τοῦ Ψιχαρπάγου,
ὄποις τὴν λίμνην ἔπλεγε νεκρός, ἔξαπλωμένος,
ἄκλαυτος καὶ ἀθρήνητος, σὰν τούχει πᾶσα ξένος.
ώςαν ἐμαζωχθήκασιν, ηὔρεθν σηκωμένος,
ὡς πρῶτος, ὁ Ψωμοφάγος, ὃποῦ τὸν λυπημένος.
τὴν μέση τους ἐτάθηκεν, καὶ ἐπαυσε νὰ κλαίῃ,
τὰ μάτια του ἐσφούγγισε, καὶ ἀρχησε νὰ λέγῃ:

« Μὲ φίλοι γνωτιώτατοι, πατέρες κιάδελφοί μου,
ὅλοι μὲ συμπατσχήσετε, τὴν λύπην τὴν ὀδική μου.
νά μ' ἐλεήση πατασεῖς, πρέπει, τὴν συμφορά μου,
γιὰ τὸν κακὸν τὸν Θάνατον, πούλαζαν τὰ παιδιά μου.
νιοὺς τρεῖς μόνους ἔκαμψα, κ' ἥσαν τὴν συντροφά μου.
ποτέ μου δέν τους ἀφίνα, ναύγοῦν ἀπὸ κοντά μου.
μά, σὰν ἐμεγαλώσανε, εὐγείνασι σὸ πλάτος.

135.

unde mali labes veniat spectantibus , ecce
sceptra ferens manibus præco fulgentia , prodit
natus Tyroglyphi fortissimus Embasichytras ,
atque instans bellum firmo denunciat ore :

« O ranæ , infensi mures misere jubentem
ad validas pugnas et prælia dura parari .
namque aspexerunt miserum Psicharpaga regem ,
perfida quem stagno mersit Physignata ; verum
exeat ante alias quæcumque audacior extat . »
his dictis abiit. quæ vox ut venit ad aures ,
martia ranarum perturbat corda ; dolosam
culpant reginam ; sedenim Physignata surgens :

« Non ego , ait , comites , occidi barbara murem ,
funera nec vidi ; sed motus nempe jocosque

173.

au moment qu'alarmés de ce nouveau tumulte ,
avec émotion on en parle , on consulte ;
le fils de Fromager , le grave Marmitaut
vient , un sceptre à la main , en habit de héraut ,
crier à haute voix : — « Que par mer et par terre ,
de par le peuple rat il déclare la guerre
au peuple de ces bords , qui sous le fier Bouffard
ont vu périr le fils du triste Rodilard . »
dans les cœurs , à ces mots , les alarmes redoublent :
les plus audacieux s'affligen et se troublent .
on murmure tout bas de l'attentat commis .
enfin Bouffard se lève , et dit : — « Mes chers amis ,
je ne suis point l'auteur du forfait qu'on m'impute .
sans doute ce héros , dont on pleure la chute ,
badinait sur nos bords , ou d'un esprit jaloux
s'efforçait follement à nager comme nous ;
il s'est perdu , flatté d'un vain désir de gloire .
et l'on m'ose accuser d'une action si noire !

σκεπτοφένων δ' αὐτῶν πόθεν ἡ σάσις ἢ τίς ὁ Θρύλος, 135
 κήρυξ ἐγγύθεν ἦλθε, φέρων σκῆπτρον μετὰ χερσίν,
 Τυρογλύφου μίδις μεγαλήτορος, Ἐμβασίχυτρος,
 ἀγγέλλων πολέμῳ κακὴν φάτιν, εἶπε τε μῦθον·

« Ω βατράχοι, μύες ύμημιν ἀπειλήσαντες ἔπειμψαν
 εἰπεῖν ὄπλιζεσθαι ἐπὶ πτέλεον τε μάχην τε.
 εἶδον γάρ καθ' ὅδωρ Ψιγάρπαγα, ὅνπερ ἔπεφνεν
 ὑμέτερος βασιλεὺς Φυσίγναθος. ἀλλὰ μάχεσθε,
 οἵτινες ἐν βατράχοισιν ἀριστεῖς γεγάσατε. »
 ὡς εἰπὼν ἀπέφηνε· λόγος δ' εἰς οὐατα πάντων
 εἰςελθών ἐτάραξε φρένας βατράχων ἀγερώχων.
 μεμφομένων δ' αὐτῶν, Φυσίγναθος εἶπεν ἀναστάς·

« Ω φίλοι, οὐκ ἔκτεινον ἐγὼ μῦν, οὐδὲ κατεῖδον
 ὀλλύμενον· πάντως δ' ἐπνίγη παῖςων παρὰ λίμνην,

τὸν πρῶτον, τὸν ἐφόνευσεν ὁ κάκιος ὁ γάτος.

202

ηὗρέ τον ἔξω πούτρεχε, οὐαί! καὶ ἐπιασέ τον
 μ' ἐκεῖνον τάχα ἐπαιξε, ἀλλ' ὕσερα φαγέ τον.
 τὸν ἀλλον πάλιν ἐπιασαν ἀνδρες ἀγριωτάτοι,
 μ' ἐκεῖνην τὴν ἔνδογκαταν, ποῦν καὶ φοβερωτάτη.
 πολλοὶ τὴν ὄνομάζουσι παγίδα, ὅποι φθέρνει
 τοὺς ποντικοὺς μὲ πονηρία, κ' εἰς θάνατον τοὺς πέρνει.
 ὁ τρίτος ἦτον ἀκριβός, ἐμὲν καὶ τῆς μητρός του.
 πολλὰ τὸν ἀγαπούσαμεν, γιατὶ ἦτον μοναχός του.
 τοῦτον μου τὸν ὑζέροπαν οἱ βαθρακοὶ οἱ πλάνοι
 ἐβάλασιν τον μὲ κλεψίας ἐν λίμνην, ν' ἀποθάνη.
 καλά καὶ μόνος μοῦπαθια τούτην τὴν θυτικία,
 ἀλλὰ κοινὰ εἰς ἀπανταξ εἴναι ή ὑβρισία.
 ἐν θέλετε ἐκδίκησις νὰ γένη, μὴ ἀργοῦμε.
 ἀλλὰ σὲμποῦμε σ' ὄρδινιά, καὶ μὴ ἀπαμελοῦμε.
 καὶ ὅπλα πολυποίιλα ωνύροῦμε, ν' ἀντιθοῦμε·
 νὰ μακάωχοῦμε ὅλοι μας, νὰ πᾶ νὰ τοὺς εύροῦμε. »

« Τὰ λόγια τοῦτος ἐπαυσε· κ' ἐκεῖνοι ἀποκριθῆκαν.

« ὅλοι μας ν' ἀποθάνομε. » κ' εἰς ὄρδινά ἐμπῆκαν.

ἀκούσατέ το, τί λογῆς ἦτανε τ' ἄρματά τους.

ζουκιά χλωρά ἐσχίσασι, κ' ἐσκέπασαν τ' ἀντζιά τους.

ranarum tentans, fuerit demersus in undas. 149

immeritamque audent imbellis carpere! verum
artem exquiramus, quæ mures perdat iniquos.
dicam equidem vobis mihi quæ potiora videntur.
corpora adornemus forti munimine, et altam
sede in prærupta stemus prope littoris oram.
cum vero vanis conatibus insultabunt,
correptum galea, quisquis temerarius ibit,
armatum fluctus hunc præcipitemus in imos.
scilicet insolito mergentes æquore, prompta
muribus occisis statuemus mente tropæum. »

Hæc ubi dicta dedit, cunctas simul induit armis.
malvarum foliis circumdant crura, tegitque
e viridi thorax flaventia pectora beta.

ah! c'en est trop : je cède à mon juste dépit.
vengez-vous, vengez-moi de ce peuple maudit :
qu'on s'arme. vous dirai-je un dessein que m'inspire
le ciel, qui toujours veille au bien de cet empire ?
d'une armure légère il faut couvrir nos corps.
après cela, cachés au plus haut de nos bords ;
de pied ferme attendons l'assaut des bandes noires.
s'ils osent s'avancer jusqu'à ces promontoires,
qu'on saisisse aussitôt quiconque approchera.
l'ennemi tout armé dans l'eau trébuchera.
nageant mal, comme on sait, sa valeur étouffée
nous fournira bientôt un superbe trophée. »

Ainsi parla Bouffard, le murmure cessa,
et chacun à s'armer aussitôt s'empressa.
de mauves seulement les jambes sont couvertes :
le corps est renfermé dans des écorces vertes :
les écus, les pavois sont de feuilles de chou :
une coquille cache et la tête et le cou :

νήξεις τὰς βατράχων μιμούμενος. οἱ δὲ κάκισοι
νῦν ἐμὲ μέμφονται τὸν ἀνάίτιον. ἄλλ' ἂγε, Βουλὴν
ζητήσωμεν, ὅπως δολίους μύας ἔξολέσωμεν.
τοιγάρι ἐγὼν ἐρέω, ὡς μοι δοκεῖ εἶναι ἄριστα.
σώματα κοσμήσαντες, ἐν ὅπλοις σώμεν ἀπαντες
ἄκροις πάρι χείλεσσιν, ὅπου κατάκρημνος ὁ χῶρος.
ἵνικα δὲ δρυμηθέντες ἐφ' ἡμέας ἔξελθωσιν,
δραξάμενοι κορύθων, ὅετις σχεδὸν ἀντίος ἔλθοι,
ἐες λίμνην αὐτοῖσι σὺν ἔντεσιν εὐθὺν βαλωμεν.
οὕτω γάρ πνίξαντες ἐν ὕδασι τοὺς ἀκολύμβους,
τῆσσομεν εὐθύμως τὸ μυοκτόνον ὥδε τρόπαιον. »

149

Ως ἄρα φωνήσας ὅπλοις ἐνέδυσεν ἀπαντας.
φύλλοις μὲν μαλαχῶν κυήμας ἔδεις ἀμφεκαλυψαν.
Θώρηκας δὲ εἰχον χλοερῶν πλατέων ἀπὸ σεύτλων,

τῶν λύχνων τὰ σκεπάσματα εἴχαστι γιὰ σκουτάρια.
μακραῖς βελόναις σιδηραῖς ἤτανε τὰ κοντάρια:
χλωρῶν φεβίθων εἴχαστι φλούδαις εἰς τὰ κεφάλια,
καὶ τὸ κορμὶ ἀρμάτωσαι ἀπ' ὅλα τ' ἄλλα καλλια.
γάτας δερμάτῃ ηὔρασι, ὅποι ἵτον ἀπλωμένο.
καὶ μὲ καλάμια τοῦχασι καλλιεῖται τζιτωμένο.
λουρίνια μὲν αὐτὸν κάμασι, νά δείχγουν ἀγριωμένοι.

223

Τέτοιας λογῆς οἱ ποντικοὶ ἦσαν ἀρμάτωμένοι.
οἱ βαθρακοὶ ἐμάθασι ἐτοῦτα τὰ μαντάτα,
πῶς ἔρχονται οἱ ποντικοὶ εἰς σ' αὐτοὺς μὲ φουσσάτα.
χωρὶς ν' ἀργήσουν τίποτες, ἐκ τὸ νερὸν εὐγῆκαν.
κ' εἰς ἓνα τόπον παρευθὺς ὅλοι ἐμαζωχθῆκαν,
νὰ μάθουσι τὴν ἀφορμήν, γιατί τους ὀργισθῆκαν.
ὅλοι τους ἀπορούσασι, εἰς τί τοὺς ἐχθρευθῆκαν.
μαντατοφόρος ἔθασεν ὁ Ἐμπασοτζουκάλης,
τοῦ Τυρογλύφου ὁ νιός, ποῦ τον ψυχῆς μεγάλης.
ῥαβδῖ κρατοῦντας τορνευτὸ σὰ χέρια του τὰ δύο,
σοὺς βαθρακοὺς ἐσύμωσε, κ' ἥλθε σ' αὐτοὺς πλησίο.
λέγει τους — « Νά ἡξεύρετε ὅλοι σας οἱ βατράχοι
οἱ ποντικοὶ ὀργισθησαν, καὶ κάμνουνέ σας μάχη.
κ' ἐμένα με ἀπέτειλαν, νά σάς εἰπω καθάρια,

ingentes clypeos caulis folia ampla dedere ;
 hastas terribiles juncus confecit acutus ,
 tenuibus et cochleis galeas habuere micantes.
 excelso stabant cataphractæ littore , et hastas
 vibrantes , crebro mures clamore vocabant.

163

Cœlicolas cogens celsi moderator Olympi ,
 horrendam belli molem , multosque trucesque
 indicat heroas , minitantia tela ferentes ,
 Centauri quales veniunt , turmaeque Gigantum .
 tunc dulce arridens , quis præsto muribus adsit
 postulat , aut ranis ; et sese ad Pallada vertens :
 « nonne pios mures , o nata , benigna juvabis ?
 namque solent sacram leviter saltare per ædem ,
 et dapibus gaudent tua queis altaria fumant . »

des joncs , piquans et longs , leur tiennent lieu de la ce. 209
 enfin , d'un cri guerrier animant leur vaillance ,
 ils se postent au haut des humides remparts ,
 et branlent fièrement leurs effroyables dards.

Jupiter , qui voit tout , voit aussi ce miracle .
 il appelle les dieux à ce nouveau spectacle .
 « o dieux , dit-il , voyez ces escadrons nombreux ;
 de ces fiers combattans admirez l'air affreux ,
 la taille , le maintien , et l'armure et l'audace .
 tel Mars va parcourant les campagnes de Thrace ;
 tels on vit autrefois les Titans orgueilleux ,
 ou du fier Ixion les enfans sourcilleux .
 mais enfin qui de vous (parlez , troupe immortelle),
 qui de vous prend parti dans la noble querelle ?
 qui descendra des cieux ? sera-ce toi , Pallas ?
 cours , vole . c'est à toi de défendre les rats .
 zélés , ils prennent part à tous tes sacrifices ;
 à l'odeur de tes mets ils trouvent des délices ;

φύλλα δὲ τῶν κραμβῶν εἰς ἀσπίδας εῦ ποσκησαν,
ἔγχος δ' ὁξύσχοινος ἐκάστῳ μακρὸς ἀρήρει,
καὶ κέρα κοχλίων λεπτῶν ἐνάλυπτε κάρηνα.
φραξάμενοι δ' ἔσησαν ἐπ' ὅχθης ὑψηλῆσιν,
σείοντες λόγχας, θυμοῦ δ' ἐμπληντο ἔκαστος.

163

Ζεὺς δὲ Θεοὺς καλέσας εἰς οὐρανὸν ἀτερόεντα,
καὶ πολέμου πληθὺν δεῖξας, κρατερούς τε μαχητάς,
πολλοὺς καὶ μεγάλους, ἥδ' ἔγχεα μακρὰ φέροντας,
οἷος Κενταύρων σρατὸς ἔρχεται ἡὲ Γιγάντων,
ἥδ' γελῶν ἐρέεινε τίνες βατράχοισιν ἀρωγοὶ
ἢ μυσὶ τειρομένοις· καὶ Ἀθηναίην προσέειπεν·
« ὦ θύγατερ, μυσὶν ἢ ρ' ἐπαλεξήσουσα πορεύσῃ;
καὶ γάρ σου κατὰ νηὸν ἀεὶ σκιρτῶσιν ἀπαντες,
κνίσσῃ τερπόμενοι καὶ ἐδέσμασιν ἐκ θυσιάσιν. »

νάμπητες εἰς τὰ ἄρματα, νὰ πιάσετε κοντάρια.

244

γιατὶ ἐμβάθυν κ' εἴδασι, ἀδίκως φονευμένον
ἐκείνον τὸν Ψεχάρπαγα, εἰς τὸ νερὸν πνιγμένον,
ὅποῖον τὸν ἐφόνευσε μὲ πονηριά, σὰν κλέρτης,
ἢ ἐδικό σαφεστελέν, Φυσίγναθος ὁ φεύτης.
μηδὲν ἀργῆτε τολοιπόν, νάμπητε σ' ὄρδινα.
δὲν ἔχω ἄλλο νὰ εἰπῶ κιάφινα σας ὑγεία·
οἱ λόγοι τοῦτοι ἐτάροξαν τῶν βαθρακῶν τὰς φρένας.
Φυσίγναθον αἰτίαζων, καὶ μέμρετον καθένας.
ἄλλαξ ἐκείνος ἔλεγε· — « Δὲν εἴμαι γὼ αἰτία,
οἱ Ψεχαρπάκτης νὰ χαθῇ οὐδὲν ἐμπατα μὲ βία.
νὰ κολυμπᾶξ ἐβάθηξε, καὶ σὰν ἐμᾶς νὰ πλέγη.
τώρα τὸ πλῆθος τῶν μυῶν γιατί ἐμένα φέγει;
ἐγὼ οὐδὲν τοὺς ἔβλαψα εἰς σὲ κακένα πράμα.
ἄλλαξ ἂς κάμωμε βουλὴ, νὰ μαζωχθοῦμε ἀντάμα.
ναύροῦμε ἄρματα καλά, πάντες ν' ἄρματαθοῦμε
κ' ἔξι τὸ παραποτάμι ὅλοι μας ναύρεθοῦμε.
καὶ σὰν ἐλθοῦν φί ποντικοί, μέ μας νὰ πολεμήσουν,
τοὺς θέλομε ἀντιτάη, καλὰ νά μας γνωρίσουν.
κ' ἔλπιξω νὰ τοὺς κάμωμε, τὴν λίμνην νὰ ἐμποῦσε
καὶ μέσα, οἱ παγκάκιστοι, ὅλοι τους νὰ πνιγοῦσι.

Olli respondit timido Tritonia vultu :

177

« o genitor, nunquam vel victos ipsa juvabo
auxilio mures , mihi qui mala multa tulere ,
sertaque foedantes et lychnos propter olivum.
ast audi factum, quod pectora læsa remordet :
peplum arroserunt , cujus subtemina nevi ,
et tenuem arguto percurri pectine tramam.
damnum restituit sartor, sed foenora poscit
instans quaque die , superisque favere vel ipsis
nescius : ardenti sic mens exæstuat ira ;
mutuo enim sumsi , neque nummos reddere possum.

» Attamen haud ideo cupiam succurrere ranis.
non illis mens sana magis ; nam nuper acerba
e pugna rediens , multo defessa labore ,

autour de tes autels ils dansent chaque jour,
et leur roi dans ton temple a fixé son séjour. »

227

« Ah Seigneur ! croyez-vous , lui répond la déesse ,
que pour mes ennemis ma valeur s'intéresse ?
de quel front pourraient-ils implorer mon secours ,
eux , dont l'impiété m'insulte tous les jours ?
par quels autres voit-on mes couronnes brisées ,
mes autels profanés , mes lampes épuisées ?
les traîtres ! quand je pense à leur dernier forfait ,
je frémis. apprenez l'outrage qu'ils m'ont fait .
de fin lin et de soie une robe tissue ,
depuis peu par moi-même et taillée et cousue ,
était pour les beaux jours mon plus riche ornement.
ils ont de mille trous percé ce vêtement.
jugez de ma douleur. pour comble d'infortune ,
un marchand incivil me presse , m'importeune ,
et me parlant déjà d'injustes intérêts ,
de la soie et du lin m'exagère les frais.

Ως ἄρ' ἔφη Κρονίδης. τὸν δὲ προσέειπεν Ἀθήνη·
 « ὡς πάτερ, οὐκ ἀν πώ ποτ' ἐγὼ μυσὶ τειρομένοισιν
 ἐλθούμην ἐπαρωγός, ἐπεὶ κακὰ πολλά μ' ἔοργαν,
 σέμματα βλάπτουτες, καὶ λύχνους εἴνεκ' ἐλαίου.
 τοῦτο δέ μοι λίγην ἔδακε φρένας, οἵα μ' ἔρεξαν·
 πέπλον μου κατέτρωξαν, διν ἐξύφηνα καμοῦσα
 ἐκ ροδάνης λεπτῆς, καὶ σήμονα λεπτὸν ἔνησα,
 τρώγλας τ' ἐμποίησαν· διὸ ἡπητής μοι ἐπέση,
 καὶ πολὺ με πράσσει· τούτου χάριν ἐξώργισμαι·
 καὶ πράσσει με τόκου· τὸ δὲ φίγιον ἀθανάτοισιν.
 χρησαμένη γάρ θυφῆνα, καὶ οὐκ ἔχω ἀνταποδοῦναι.

» Ἄλλ' οὐδὲ ὡς βατράχοισιν ἀρηγέμεν οὐκ ἐθελήσω.
 εἰσὶ γάρ οὐδὲ αὐτοὶ φρένας ἔμπεδοι· ἀλλά με πρώην
 ἐκ πολέμου ἀγιοῦσαν, ἐπεὶ λίγην ἐκοπώθην,

τότε νά έορτάσωμεν ἐδύ, μὲν εὔφροσύνη,
 τῶν ποντικῶν τὴν ἀπωλειάν, καὶ νᾶχωμε εἰρήνη. »

Λοιπὸν ἑτοῦτος ἔπαυσε, καὶ δοῖ τὸν ἀκοῦσι·
 γ' ἀρματωθοῦν ἐβάλθησαν· τὸν δέ τοι βότανα, ποῦ ζοῦσι.
 λαπάθων φύλλα νῦρασι, κ' ἔνδυσαν τὰ ποδάρια·
 καὶ τῶν κοχλίων τ' ὅστρακα ἐβάλαν οὐκεράλια.
 καὶ ἀπὸ σεῦκλα τρυφερὰ ἐκάμασι λουρίκια·
 καὶ πὸ τὰ νεροσεῖναν ἐβάλαν γιὰ μανίκια.
 κραμβόφυλλα ἐσχίσατε, καὶ κάμασι σκουτάρια·
 καὶ βοῦρλα τὰ ἀγκυλωτὰ εἴχασι γιὰ κοντάρια.
 ὡς ἐν ἀρματωθήκασι, ἐζάθησαν σὲ τόπου·
 καὶ τὰ κοντάρια ἔστειν δίχως ικνέναν κόπον.
 Θυμοῦ ἐπλήσθη ἔκαπος, καὶ δύναμι καρδιά τους·
 ἀνέβαιναν, κατέβαιναν, καὶ δεῖχναν τὴν ἀνδριά τους.

Ταῦτα ὁ Δίας ἔθλεπε, κ' εἶχε χαρά μεγάλη.
 τὸν οὐρανὸν ἐκάθετον, καὶ τὸν θεοὺς ἐκάλει·
 « βλέπετε (λέγει τους) κολὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀρμάτων.
 σῆμερον μέλει νά γένη χύσις πολλῶν αἰμάτων·
 γιατὶ θωρᾶς τοὺς βαθρακούς, κ' εἴναι ἀγριαμένοι·
 ὥςπερ τοὺς Γίγαντες ἤχοιν, ὅποι 'σαν θηριωμένοι.
 ἐκ τὸῦ ἀλλο μέρος θεωρᾶς τῶν ποντικῶν τὰ πλήθη,

somnum exoptabam; sed rauca voce gravatam 191
 turbantes, donec cecinit Phœbeïus ales,
 usque coegerunt insomnem ducere noctem.
 verum agite, et neutram, superi, defendere partem
 curemus, ne quis telo laedatur acuto
 eminus, aut stricto violetur cominus ense;
 nam divis etiam fortis obsistere possunt;
 prælia sed læti tuto spectemus Olympo. »

Sic ait, et cuncti sapientia dicta Minervæ
 laudavere dei, conveneruntqè frequentes.
 tunc duo præcones justi certaminis omen
 rite ferunt, culicesque tubis ingentibus, acri
 terribilem pugnæ sonitum increpue, tonansque
 Jupiter ex alto denunciat æthere bellum.

je ne puis m'en défendre : il faut le satisfaire. 245

après cela , les rats ont-ils droit de me plaire?

» Toutefois , dans l'ardeur que j'ai de me venger,
 du contraire parti je ne puis me ranger.
 l'insolente grenouille a mérité ma haine .
 l'autre jour , d'un combat revenant hors d'haleine ,
 j'eus besoin de repos. je crus que , loin du bruit ,
 dans les bras du sommeil j'allais passer la nuit.
 mais non : des bords voisins mille cris s'élèverent :
 le sommeil , le repos à ce bruit s'envolèrent.
 cent fois dans mon dépit je souhaitai le jour ,
 dont un coq , à la fin , m'annonça le retour.
 d'ailleurs , vous le savez , leur fureur est extrême ;
 de près ils oseraient attaquer un dieu même.
 évitons de leurs dards les coups audacieux ,
 et voyons leurs combats sans descendre des ciels. »

Minerve enfin se tut. tous les dieux applaudirent ,
 et tous , pour regarder, en un lieu se rendirent.

ῦπνου δευομένην, οὐκ εἴσαν Θορυβοῦντες
οὐδὲ ὀλίγον καρπιῦσαι· ἐγὼ δὲ ἄνπνος κατεκείμην,
τὴν κεφαλὴν ἀλγοῦσα, ἔως ἐβόήσεν ἀλέκτωρ.
ἀλλ' ἄγε, παυσώμεθα, Θεοί, τούτοισι ἀρήγειν,
μή κέ τις ἡμείων τρωθῇ βέλει ὀξύσευτι,
μή τις καὶ λόγχηφι τυπῇ δέμας ἡὲ μαχαίρῃ·
εἰσὶ γάρ ἀγχέμασχοι, καὶ εἰ Θεὸς ἀντίος ἔλθοι·
πάντες δὲ οὐρανόθεν τερπώμεθα δῆριν ὄρῶντες. »

191

Ως ἀρ' ἔφη. τῇ δὲ αὐτῷ ἐπεπείθοντο Θεοὶ ἂλλοι
πάντες, ὁμῶς δὲ εἰςῆλθον ἀστλέες εἰς ἓνα χῶρον.
καθὸ δὲ ἥλθον κήρυκε, τέρας πολέμου φέροντες.
καὶ τότε κώνωπες, μεγάλας σάλπιγγας ἔχοντες,
δεινὸν ἐσάλπιζον πολέμου κτύπον· οὐρανόθεν δὲ
Ζεὺς Κρονιδῆς βρόντησε, τέρας πολέμου κακοῖο.

πᾶς ἔρχονται ἀπάνω τους μετ' ἄρματα τὰ σήνη·
Συμοῦ γεμάτοι καὶ ὄργης, σὰν τὸ ἄγρια τὰ ταυρία,
ἢ ἄλλα δυνατῶτερα καὶ ἴσχυρὰ θηρία.
ὅμως ἕρωτῷ σας, ὃ Θεοί, καὶ πέτε τὴν ἀλήθεια·
τίνων καὶ τίνες θέλετε νὰ γένετε βοήθεια;
ἄλλο ἔσου, δὲ Ἀθηνᾶ, καλὴ μου θυγατέρα,
πιεσύω, καὶ εἴμαι θερόπετός, ἐτούτην τὴν ἡμέρα,
νὰ βοηθήσῃς τῶν μυδῶν γιατὶ εἰς τὸν ναὸν σου
χορεύουν ὅλοι, καὶ σκιρτοῦν, θωρῶντες τὸν βωμὸν σου,
ὅπου ναὶ γεμάτος θυσιῶν, καὶ τέρπονται τῇ κνίσσῃ
καὶ τὸ βραδὺ μαξώνονται, καθένας νὰ δειπνήσῃ. »

286

Ἐκείνη ἀποκριθήκε « ὁ πάτερ ἀκριβέ μου,
τῶν ποντικῶν βοήθεια δὲν γίνομαι ποτέ μου.
πολλὰ κακά οἱ κάκιτοι ποιοῦσιν εἰς τὰ δῶρα,
ποὺ φέρουσιν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὸν ναὸν καθ' ὧρα.
καὶ γιὰ τὸ λάζι κόπτουσι καὶ φθέρουσι ταῖς καντῆλαις.
κατάπάνω εἰς ταῖς τραπέζαις τρώγουσι ταῖς μαντίλαις.
καὶ ὅσα ἄλλα βρίσκουσι, ὅλα τὰ πάνε ἵσα.
τοῦτο, ποὺ θέλω νὰ εἰπῶ, μὲ λύπησε περίσσα.
ἐκόπιαστα, καὶ ἔκλωστα κατάψιλο εημόνι,
καὶ ὑφαντα, καὶ ἔρριχψα ἐγὼ ἀτή μου μόνη,

Hypsiboas primum Lichenora vulnerat hasta , 205
 stantem in principibus , totamque per ilia condit.
 ille cadit pronus , tenerosque crurore capillos
 commaculat , sonitumque gravem super arma dedere.
 Troglodytes posthinc in Peliona superbus
 exilit , et vibrat metuendum hostile : cadentem
 corripuit mors nigra , animusque ex corpore fugit.
 tunc Seutlæa trucis ventrem ferit Embasichyträ ;
 æstuat Ocimides , et junco insurgit acuto.
 Artophagus ferrum Polyphonæ in pectora torquet ;
 prona cadit , vitamque gemens cum sanguine fundit.
 Limnocharis dira Polyphonam morte peremptam
 aspiciens , saxi collum prior occupat ictu
 Troglodytæ : tristis compressit lumina somnus.

cependant deux hérauts , marchant d'un pas égal , 263
 s'avancent hors des rangs , et donnent le signal .
 de moucherons hardis une troupe bruyante
 fait retentir partout la trompette effrayante .
 d'autre part , Jupiter dans le vague des airs
 roule à grand bruit son char , fait briller mille éclairs ,
 avant-coureurs affreux des sanglantes batailles ,
 et présages certains d'illustres funérailles .

Criardin , avant tous , sut signaler son bras :
 par lui le noir Rapin , illustre entre les rats ,
 sous le foie est atteint d'une vive blessure ,
 et , dans le lac fangeux , souille sa chevelure .
 Bourbin est attaqué par le fier Rongesac ,
 qui d'un horrible coup lui perce l'estomac .
 il tombe : la douleur lui coupe la parole ;
la mort ferme ses yeux , et son âme s'envole .
 Marmitaut est blessé par le vert Saladin .
 Rongepain , d'un grand coup , renverse Criardin .

Πρῶτος δὲ Υψιβόας Λειχήνορα οὔτασε δουρί,
έσταότ' ἐν προμάχοις, κατὰ γασέρα ἐς μέσον ἦπαρ.
καὸν δὲ ἔπεσε πρηνής, ἀπαλᾶς δὲ ἐκόνισσεν ἐθείρας,
δούπησεν δὲ πεσών ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.

205

Τρωγλοδύτης δὲ μετ' αὐτὸν ἀκόντισε Πηλείωνα,
πῆξεν δὲ ἐν σέρυῳ σιθαρὸν δόρυ· τὸν δὲ πεσόντα
εἶλε μέλας Θάνατος, ψυχὴ δὲ ἐκ σώματος ἔπτη.

Σευτλαῖος δὲ ἄρ' ἔπεφνε βαλὼν κέαρ Ἐμβασίχυτρον.

Ωκυμίδην δὲ ἄχος εἶλε, καὶ ἤλασεν δέξει σχοίνῳ.

Ἀρτοφάγος δὲ Πολύφωνον κατὰ γασέρα τύφει
ἥριπε δὲ πρηνής, ψυχὴ δὲ μελέων ἔξέπτη.

Λιμνόχαρις δὲ, ὡς εἶδεν ἀπολλύμενον Πολύφωνον,

Τρωγλοδύτην πέτρῳ μυλοειδέᾳ τρῶσεν ἐπιφθάσις,
αὐχένα πάρ μέσσον· τὸν δὲ σκότος σσε πᾶλυψ. νε

καὶ φόρεμα ἐποίησα, κατάλευκο φουζάνι.

307

αὐτοὶ σ' ἐκεῖνο ἔκχραν, ἐκεῖνο τοὺς ἐφάνη.

ὅλον τὸ ἐκατάρχαν, καὶ τρύπαις τοῦ ἐκάμι:

σ' ἐκεῖνο δὲν ἀπέμενε ἄγιο κακένα ράμμα.

σ' ἐκεῖνα ὅλα τὰ κακά, εἴναι καὶ τοῦτ' ομάδι.

δὲν εἶχα, καὶ δανείσθηκα ἀπ' Ἄλλην, τὸ ὑφάδι,

κ' ἐκείνην, ποῦ τὸ δάνεισε, θέλει νά της τὸ δώσω

ζητῷ μου καὶ περσότερο, ζοῦρα νά της πλερώσω.

γιά τούτο τοὺς ἐκάκισα, καὶ ἔχω τους ἐχθρία

καὶ τώρα δέν τους βοηθῶ, σὴν ἐδικήν τους χρεία.

» Καλά καὶ τοὺς ὄργισκα, τοὺς ποντικούς, ὡς Δία,

οὐδὲ βαθρακῶν γίνομαι βοήθεια καμμία.

εἴναι κ' ἐκεῖνοι ἄγνωστοι, (τίς νά τους βοηθήσῃ;)

εἴναι καὶ μεγαλόφωνοι, καὶ ὄχληροι τῷ φύσει.

ἀδύνατ' εἴναι, τούκαμαν σέ με, νά λησμονήσω.

μία νύκτα δέν με ἀφίσαν, τά μάτια μου νά κλείσω.

ἐκ πολέμου ἐρχούμουνα, καὶ ἥμουν κοπιασμένη,

καὶ ὑπουν θεσθηκα καύτοι οἱ ὄργισμένοι

ὅλουςκτίς ἐφῶντες, καὶ ταραχὴν ἐκάναν.

καὶ ἔξυπνη ἐκοιτούμουν, σ' ἀδημονία μὲ βάναν.

τὴν νύκτα ὅλην ἥμουνα εἰς ἀγρυπνία μεγάλη.

Dexenor , valido emittens hostile lacerto , 219
 per medjas certus costas transfixit. ut illum
 Crambophage vidit , dejecta in littora præceps
 exiliit , neque tuta magis ; nam victor in undas
 persequitur ; cadit exanimis , stagnumque cruento
 purpureo tingit ; jacet ingens æquora propter
 corpus , et abrupto de pectore porrigit exta.
 Tyroglyphus moriens hac ipsa exspirat in ora.
 Pternophagum cernens Calaminthia fugit in undas
 acta timore gravi , parmamque ignava reliquit.
 Borborocoeta truci Philtræum morte peremit.
 Hydrocharis saxi violento percudit ictu
 Pternophagum regem , prope tempora : naribus olli
 diffluxit cerebrum , tellusque cruento madescit.

qui , noyé dans son sang , sur le rivage expire. 281.
 le vaillant Dumarais à cet aspect soupire :
 il court vers Rongesac , lui lance un dur caillou ,
 le frappe sous l'oreille , et lui brise le cou.
 Rongesac renversé ne voit plus la lumière :
 son trépas est vengé par Larodilardièrre.
 ce valeureux guerrier court après le vainqueur :
 il l'observe , il l'atteint , et lui perce le cœur.
 Rongechou , le voyant , se dérobe au plus vîte ,
 et , du haut de la rive , en bas se précipite.
 il veut se garantir d'un combat inégal :
 mais il est poursuivi jusqu'au séjour natal ;
 il reçoit , sous les eaux , une atteinte cruelle ,
 et ne peut relever de sa chute mortelle.
 le corps reste étendu le long des bords voisins ;
 l'onde est teinte de sang ; les flancs , les intestins
 battent long-temps après. Létang , sur le rivage ,
 fait mordre la poussière au grand Creusefromage.

Δηξήνωρ δ' αὐτοῖο τιτύσκετο δουρὶ φαεινῷ,
καὶ βάλεν, οὐδὲ ἀφάμαρτε, καθ' ἡπαρ. ως δὲ ἐνόησεν
Κραυμοφάγος, ὅχθησι βαθείης ἔμπεσε φεύγων.
ἄλλ' οὐδὲ ως ἀπέληγε μάχης, ἀλλ' ἤλασεν αὐτὸν.
κάππεσε δὲ, οὐδὲ ἀνένευσεν ἐβάπτετο δὲ αἴματι λίμνη
πορφυρέω· αὐτὸς δὲ παρ' ἦιόν ἐξετανύσθη,
χορδῆσιν λιπαρῆσι τ' ἐπορυμένος λαγόνεσσιν.
Τυρογλύφον αὐτῆσιν ἐπ' ὅχθης ἐξενάριξεν.
Πτερυνοφάγον δὲ ἐξιδών Καλαμίνθιος ἐς φόβον ἥλθεν,
ἥλατο δὲ ἐς λίμνην φεύγων, τὴν ἀσπίδα ῥίψας.
Φιλτραῖον δὲ ἄρ' ἐπεφυεν ἀμύμων Βορβοροκοίτης,
Υδρόχαρις δέ τ' ἐπεφυεν Πτερυνοφάγον βασιλῆα,
χερμαδίῳ πλήξας κατὰ βρέγματος ἐγκέφαλος δὲ
ἐκ ρινῶν ἔσακε, παλάσσετο δὲ αἴματι γαῖα.

τὰ μὲλη ὅλα ἔπασχον, καὶ ἐπόνουν τὸ κεφάλι. 328
ἄλλ', ὁ Θεοί, ἃς παύσωμε, τούτους νά βοηθοῦμε:
γιατὶ θωρᾶς ἐσμίξασι, μήπως καὶ λαβωθοῦμε.
ὅλοι μας ἐν τὸν οὐρανὸν ἃς βλέπωμε τὴν μάχην
καὶ πασαίνας ἀπό μας χαράν μεγάλην νάχη. »
Δοιπὸν ἐκείνη ἔπαινε, καὶ οἱ Θεοὶ ἀκοῦσαν
τοὺς λόγους της, καὶ πήγατο σὲ τόπον, καὶ θωροῦσαν.
τότε ὁ Ζεὺς ἐβράντησε· κάνωπες ἐσαλπίσαν
καὶ ποντικοὶ καὶ οἱ βαθρωκοὶ πόλεμον ἐκτυπῆσαν.

Οἱ Ὑψιθόας ἡτούς γεμάτος τὴν ἀνδρεία
καὶ πρώτος τοῦ Αειχήνορα ἔδωσε κονταρία
εἰς τὰ συκωτοπλέμονα, καὶ ἐπεισες ξαπλωμένος·
ὅλος ἐκονιερχτίζηκε, καὶ ἔμειν' ἀποθαμένος.
ὁ Τρωγλοδύτης ἐπειτα ἔμπηξε τὸ κοντάρε
ςὸ σῆνος τοῦ Πηλείουνος, ὅπου τον παλικάρι.
γλίγωρα ἔξεψύχησε, κιάπεθανεν ὁ νέος·
κιό σκοτεινὸς ὁ Θάνατος τὸν ἔλασεν εὐθέως.
Σευτλαῖος ἐφονεύθηκε, ποῦ τον τιμῆς μεγάλης·
τοῦτον τὸν ἐκοντάρευσε ὁ Ἐμπασοτζουκάλης.
ὁ Λακιμίδης, βλέποντας θαμένον τὸν Σευτλαῖον,
πολλὰ τὸν ἐλυπήθηκε, δὲν ἐκαρτέρει πλέον.

233

intrepidam rutila transfodit Borborocoetam
 hasta Lichopinax ; oculos nox occupat atra ;
 prona cadit , sonitumque gravem super arma dedere .
 Prassophaga incautum traxit pede Cnissodiocen ,
 atque reluctantem immitis demersit in altum .
 Psicharpax comites indigna morte peremptos
 irruit ulturus , ripaque in margine mactat
 Prassophagam ; cecidit præceps , fugitque sub umbras .
 Pelobata aspiciens , immundo tempora luto
 conspergit , coecatque oculos ; hic percitus ira ,
 saxum ingens , vasto quo pondere terra gemebat
 pressa , manu magna prendens , novus injicit Ajax ,
 genuaque Pelobatæ percussit : tibia dextra
 perfacta est , jacuitque arvo resupina cruento .

299

Crapaudin , à l'aspect du vaillant Desjambons ,
 est saisi de frayeur , et montre les talons :
 son bouclier laissé , comme un poids inutile ,
 rend sa fuite plus prompte et son corps plus agile .
 d'un horrible caillou , que lance Barboteau ,
 le prince Croquelard est atteint au cerveau .
 le crâne est enfoncé , la cervelle fumante
 tombe du nez sanglant dans la bouche écumante ;
 le sang souille la terre , et roule à gros bouillons .
 Couchenboue , après lui , par le gros Despoëlons
 est blessé d'un long dard . une nuit éternelle
 sous un profond sommeil accable sa prunelle .
 Coax au même instant attaque Longmuseau ,
 le saisit par le pied , le renverse dans l'eau ,
 lui saute sur le dos , et , d'une noble audace ,
 au milieu du limon le dompte et le terrasse .
 Pillemiette , témoin de tant d'affreuses morts ,
 fait , pour venger les siens , de généreux efforts .

Λειχοπίναξ δ' ἔκτεινεν ἀμύμονα Βορβοροκοίτην, 233

ἔγχει ἐπαίξας· τὸν δὲ σκότος ὅσσε κάλυψεν,
δούπησεν δὲ πεσών, ἀράβησε δὲ τεύχε' ἐπ' αὐτῷ.

Πρασσοφάγος δ' ἐξιδῶν ποδὸς ἐλκυσε Κυισσοδιώκτην,
ἐν λίμνῃ δ' ἀπέπνιξε, κρατήσας χειρὶ τένοντα.

Ψιχάρπαξ δ' ἥμερον ἐτάρων πέρι τεθνηώτων,
καὶ βαλε Πρασσοφάγου, μῆπω γαίης ἐπιβάντα·
πίπτε δὲ οἱ πρόσθεν, ψυχὴ δ' Ἄιδόςδε βεβήκει.

Πηλοβάτης δ' ἐξιδῶν πηλοῦ δράκα ρίψεν ἐπ' αὐτόν,
καὶ τὸ μέτωπον ἔχρισε, καὶ ἔξετύφλου παρὰ μικρόν.
Θυμώθη δ' ἄρα κεῖνος, ἐλῶν δὲ τε χειρὶ παχείη
κείμενον ἐν πεδίῳ λίθον ὅδριμον, ἀχθος ἀρούρης,
τῷ βαλε Πηλοβάτην ὑπὸ γούνατα· πᾶσα δ' ἐλλάσιη
κυνήη δεξιτερή, πέσε δ' ὕπτιος ἐν κονίσιαιν.

οἵνδιονρόλο ἔζητησε, καὶ κονταριά μεγάλη 349

ἔκτύπησε, κ' ἐφόνευσε τὸν Ἐμπατοτζουκάλη.

ὁ Ψωμοφάγος ἔφθασε μετ' ἄγριον του ἡθος,
κ' ἐμπῆκε, χωρὶς τήρηστ, σῶν βαθρακῶν τὸ πλῆθος.

Πολύφωνον ἐπίτυχε μέστα εἰς τὴν κοιλίαν·

ὅμπρός του ἐξαπλώθηκε, κ' ἔχασε τὴν λαλίαν.

σὰν εἴδεν ὁ Λιμνόχαρις σὺν γῆν ἐξαπλωμένον,
ἔκεινον τὸν Πολύφωνον, καὶ καταχρονευμένον,

τὸν Τρωγλοδύτην ἔφθασεν, ὅποιος τοὺς μακρέας
ὅπιστα εἰς τὸν τράχηλο τοῦδωσε κονταρέα,

καὶ πάλι ἐμετάδραμε τὸν Κοσοφάγον σώνει,

ς' ἄρματα τὸν ἔκτύπησε, καὶ δὲν τὸν ἐλαβώνει.

γυρίζει ὁ Κοσοφάγος, μὲ τὸ δέν κοντάρι

ἔδωσε, καὶ ξεκοίλιξε αὐτὸν τὸν Λιμνοχάρι.

τὰ ἔντερά του ἐπεσκυ, καὶ χάρους ἐξαπλώθη
ἡ λίμνη ἐκοκκίνισε, καὶ ὅλη σιματώθη.

καὶ τότε ὁ Τυροφάγος σὺν λίμνην ἐκοιμήθη
τὸν ὕπνον τὸν ἀνήγερτον, καὶ δὲν ἐβοθήθη·

γιατὶ ὁ Καλαμίνθιος τὸν ἔσαιλε σὸν ἄδη,

πάντοτ' ἔκει νὰ κοίτεται μὲ τοὺς λοιποὺς ὄμάδι.

Craugaside accurrens totis mox viribus hostem 247

impedit; in medium ventrem penetravit acuta lancea; dumque gravi retrahit molimine juncum, effundunt sese trepidantia viscera terra.

Sitophagus cernens excelso in littore, claudus marte recedebat, magnoque dolore gravatus insiliit fossam, fugitque instantia fata.

Troxartes ima reginam in calce cecidit, saucia quæ graviter stagni saltavit in undas. hanc simul ac vidi suspiria summa trahentem Prassæa, in primo contorquens agmine telum, non fregit clypeum; sed hebescens cuspis adhæsit. quadrifidam regis galeam valido impedit ictu fortis Origanion, Bellonam imitata minacem,

Crottin est le premier que sa lance foudroie:

317

d'un grand coup il l'éventre, et lui perce le foie.

Crottin tombe à ses pieds : l'âme fuyant du corps, vole triste et plaintive au rivage des morts.

L'imprudent Patrouillard emplit sa main de boue : du valeureux guerrier il en couvre la joue.

Pillemiette voit trouble. un si cruel affront le fait pleurer de rage, et lui ride le front.

furieux, il saisit une effroyable pierre, énorme et lourde masse attachée à la terre.

ce trait, qu'avec roideur lance une adroite main, au citoyen des eaux porte un coup inhumain, lui rompt la jambe droite. il tombe à la renverse : le sable, autour de lui, s'élève et se disperse.

mais enfin Pillemiette est lui-même dompté.

Rauquevoix, contre lui, marche plein de fierté, et, lui plongeant sa pique au milieu des entrailles, des deux braves guerriers venge les funérailles.

Κραυγασίδης δὲ ήμυνε, καὶ αὖτις βαῖνεν ἐπ' αὐτόν, 247

τύψε μέσην δὲ αὐτὸν κατὰ γασέρα πᾶς δέ οἱ εἰσω

δέξισχοινος ἔδυνε, χαμαι δὲ ἔκχυντο ἀπαντα

ἔγκατ' ἐφελκομένῳ ὑπὸ δούρατι χειρὶ παχείῃ.

Σιτοφάγος δὲ, ὃς εἶδεν ἐπ' ὅχθησιν ποταμοῖο,

σκάζων ἐκ πολέμου ἀνεχάζετο, τείρετο δὲ αὖθις.

ῆλατο δὲ ἐς τάφρον, εἴπως φύγοι αἰπὺν δλεθρού.

Τρωξάρτης δὲ ἔβαλεν Φυστίγναθον ἐς ποδὸς ἄκρου.

ῶνα δὲ τειρόμενος ἐς λίμνην ἤλατο φεύγων.

Πρασσαῖος δὲ, ὃς εἶδεν ἔθ' ήμίπνουν προπεσόντα,

ῆλθε διὰ προμάχων, καὶ ἀκόντισεν δέξει σχοίνῳ.

οὐδὲ ἔρρηξε σάκος, σχέτο δὲ αὐτοῦ δουρὸς ἀκωκή.

τοῦ δὲ ἔβαλε τρυφάλειαν ἀμύμονα καὶ τετράχυτρον.

δῖος Όριγανίων, μιμούμενος αὐτὸν Ἀρηα,

πάλιν ὁ Καλαμίνθιος τὸν Πτερυνογλύφον βλέπει.

369

μὰ δὲν τὸν ἐκαρτέρεσε, ν' ἀντιειθῆ, ὃς πρέπει:

ἄλλα, ἀπὸ τὸν φόβον του, ἔρυγε ἐκ τὴν ρύμην,

καὶ τὸ σκουτάρι ἔριξε, κιάπηδης σὴν λίμνην.

Φιλτράιον Ἐμβασίχυτρος ὁ ἔνδοξος σκοτώνει:

ἄπλωσε, καὶ ἐπίκασε, καὶ πέτρα ἀσηκώει,

καὶ τότε τὴν ἀπόλυτην μὲδύναμιν μεγάλην

εἰς τὸ ἄπαλο τὸν εὑρηκε ἀπάνω τὸ κεφάλη.

εὐθὺς ἐκ τὰ ρύθμούνια του ἔρευσαν τὰ μυαλά του.

καὶ ἡ γῆ ἐπορφύρωθηκε ἀπὸ τὰ αίματά του.

τότε ὁ Βορβοροκοίτης ἀπὸ μακρὰ ἔχύθη,

καὶ τὸ κοντάρι ἐμπηξε ἐμπροσθεν εἰς τὰ σύνη

τοῦ Λειχοπίνακος, καὶ εὐθὺς ὅλος ἀπονεκρώθη.

σκότος πολὺ τὸν ἔλαθε, σὴν ὕδρα ἐτυφλώθη.

Πρασσαῖος ταῦτα ἔβλεπε, τρέχει, καὶ τὸν ἐπιάνει

ἀπὸ τὸ ποδὶ τὸν τραβᾷ, σὴν λίμνην τὸν ἔβάνει.

κρατεῖ τον ἐκ τὸν τράχηλα, δὲν ἡμπορεῖ νὰ φύγῃ

θάνατον τὸν πικρότατον, ἀλλὰ ἐκεῖ ἐπνίγη.

ὁ Ψιχαρπάκτης ἔδραμε, δηλίγωρα νὰ σώσῃ,

τῆς ἐδικῆς του συντροφιᾶς βοηθεῖαν νὰ δώσῃ.

quæ ranas inter princeps virtute micabat.
insiliunt in eam mures , sed cauta superbos
effugit heroas , subiitque illapsa paludem.

Unus erat longe ante alios præstantior omnes
musculus , ingentis natus tener Artepibuli ,
intrepido Marti similis, vehemens Meridarpax ,
qui mures inter solus virtute micabat.
ille nucis mediæ disclusa putamina pugnis
inserit , et duro committit prælia cestu :
hunc formidantes ranæ subiere profundum.
absque aliis procul in summo stans littore , totam
funditus ardebat ranarum evertere gentem.
cœptum effecisset , magno quia robore firmus ;

le dard , au même instant brusquement retiré ,
entraîne l'intestin dont il est entouré.

Pillegrain , à ses pieds , voit tomber Pillemiette :
mais un soin plus pressant l'agit , l'inquiète.
blessé lui-même , il fuit. la crainte du trépas
vers un fossé voisin précipite ses pas.
d'autre part , aspirant à de nobles dépouilles ,
deux chefs , le roi des rats et le roi des grenouilles ,
se joignent. Rodilard , moins fort , mais plus adroit ,
à Bouffard porte un coup , et l'atteint au pied droit .
Bouffard fuit. animé d'une ardeur vengeresse ,
Rodilard , sous les eaux , le poursuit et le presse.
le fidèle Barbot , en ce danger pressant ,
accourt , fend la mêlée , et lance un dard perçant :
mais par le bouclier la lance est repoussée ,
et du jonc dangereux la pointe est émoussée .
Entre les chefs des rats fut un jeune guerrier :
tout cédait aux efforts de son bras meurtrier .

δεις μόνος ἐν βατράχοισιν ἀρίσευεν καθ' ὅμιλον. 261
 ὥρμησαν δ' ἄρ' ἐπ' αὐτόν· οὐδὲν, οὐχ ὑπέμεινεν
 ἡρωας πρατερούς, κατέδυ σ' ὑπὸ βένθεσι λίμνης.

Ὕν δέ τις εἰνὶ μύεσσι νέος παῖς, ἔξοχος ἄλλων,
 ἀγχέμαχος, φῖλος υἱὸς ἀμύμονος Ἀρτεπιβούλου,
 ὅρχαμος, αὐτὸν Ἄρην φαίνων, πρατερὸς Μεριδάρπαξ,
 δεις μόνος εἰνὶ μύεσσιν ἀριστεύεσκε μάχεσθαι.
 καὶ, ῥήξας καρύοιο μέσην ῥάφιν εἰς δύο μοίρας,
 φράγμην ἀμφοτέροισι κενώμασι χεῖρας ἔθηκεν·
 οἱ δὲ ταχέως δείσαντες ἔθαν πάντες κατὰ λίμνην.
 σῆ δὲ παρὰ λίμνην γαυρούμενος, οἵος ἀπ' ἄλλων
 σεῦτο δὲ πορθήσειν βατράχων γένος αἰχμητάν.
 καὶ νῦ κεν ἐξετέλεσσεν, ἐπεὶ μέγα οἱ σθένος ἦν,

καλὰ τὴν γῆν δὲν ἤτονε σωμένος ὁ Πρασσαῖος,
 ὃποῦ τὸν ἐκοντάρευσε Ψιχάρπαχας ὁ νέος.
 ὅμπρός του ἔξαπλωθηκε, ἐπεσε, κ' ἐφονεύθη,
 καὶ ἡ ψυχὴ του σύντομα σὸν ἀδην ἐπορεύθη.
 ὁ Πηλοβάτης ἔφθασε, τινάς δὲν του' μποδίζει·
 πέρνει πηλὸν ἀπὸ τὴν γῆν, τὸν γρόθον του γεμίζει,
 καὶ ῥίχει κατὰ πρόσωπα, τάχα γιὰ νὰ τυφλώσῃ
 τὸν Ψιχαρπάκτην τὸν καλὸν, καὶ νά του θαυματώσῃ.
 ἄλλα ἐκεῖνος ἔτσυψε, καὶ μὲ δργὴν ἀπλώνει,
 καὶ λίθον ἴσχυρότατον ἀπὸ τὴν γῆν σηκώνει.
 τὸν Πηλοβάτην ἔδωκε μ' ἐκεῖνον σὰ ποδάρια,
 τὰ κόκκαλά του ἔτριψε κιάπανω σὰ χορτάρια
 ἀνάτσειλα ἀπλώθηκε, ἐκεὶ νά ἔσψυχησῃ.
 ὁ Κραυγασίδης ἔδραμε, γιὰ νά του βοηθήσῃ.
 τὸν Ψιχαρπάκτην ἔσωσε, καὶ κάνει σὸν λειοντάρι
 ἀπάνω του ἀπόλυτε τὸ βούρλινο κοντάρι.
 εἰς τὴν κοιλιὰν τὸν ἔδωσε, καὶ ἀπαντα εὐγῆπαν
 τὰ σκότια του, καὶ ἔντερα ὅμπρός του ἔχυθηκαν.
 ὁ Τρωγλοδύτης ἔβλεπε ταῦτα, καὶ ἐφοβήθη,
 κ' ἔρυγε ἐκ τὸν πόλεμον, σὸν τράφον ἔκρυθησῃ.

at subito aspiciens hominum pater atque deorum, 274
 ranarum e cœlo sortem miseratus iniquam,
 concutiensque caput, divino hæc edidit ore :

« O superi ! video ante oculos mirabile monstrum ;
 mentem percellit fortis Meridarpagos ira ,
 funditus ardantis ranas evertere : verum
 Pallada belligeram , Martem mittamus et ipsum ,
 qui pugna amoveant quamvis heroa ferocem. »

Olli respondit tali sermone Gradivus :
 « non poterit Pallas , nec Martis bellica virtus
 ranarum gentem fato eripuisse minanti.
 sed cuncti auxilio subeamus ; vel tua vibres
 tela , quibus cæcum potis es frenare furorem ,

du démon des combats épouvantable image ,
 fier, cruel , la colère enflammait son visage .
 c'était le digne fils du vieux Percebuffet ,
 qui lui-même , en son temps , fut un héros parfait .
 le fils , semblable au père , intrépide , indomptable ,
 Méridarpax (ce nom est encor redoutable)
 loin de tous , avancé jusqu'au bord de l'étang ,
 prétendait seul l'enfler de corps morts et de sang .
 il l'eût fait , car sa force égalait son courage ;
 si le père des dieux n'eût prévenu l'orage .

Aux cris de la grenouille enfin ouvrant son cœur :
 « ô ciel ! dit Jupiter, quoi donc ! le rat vainqueur
 veut-il de l'amphibie exterminer l'engeance ?
 ah ! c'est pousser trop loin l'ardeur de la vengeance .
 ne délibérons plus ; le temps presse . va , Mars ,
 rassemble des vaincus les escadrons épars .
 ou toi , Minerve , oppose à ce bras homicide
 ta pique inévitale et ton affreuse égide . »

« Mon père , répond Mars , nos efforts seraient vains :

εἰ μὴ ἄρ' ὁξὺν νόησε πατήρ ἀνδρῶν τε Θεῶν τε.

274

καὶ τότ' ἀπολλυμένους βατράχους ὥκτειρε Κρονίων,
κινήσας δὲ κάρη, τοίην ἐφθέγξατο φωνήν·

« Ω πόποι! ἡ μέγα ἔργου ἐν δρθαλμοῖσιν ὄρῶμαι·
οὐ μικρόν μ' ἔκπληξε Μεριδάρπαξ, κατὰ λίμνην
ἐνυαίρειν βατράχους βλεμεσίνων· ἀλλὰ τάχισα
Παλλάδα πήμψαμεν πολεμόκλονον, ἡ καὶ Ἄρηα,
οἵ μιν ἀποσχήσουσι μάχης, πρατερόν περ ἐόντα. »

Ως ἄρ' ἔφη Κρονίδης. Ἄρης δ' ἀπαμείβετο μύθῳ·
« οὗτ' ἄρ' Ἀθηναῖς, Κρονίδη, σθένος, οὔτε γ' Ἅρης
ἰσχύσει βατράχοισιν, ἀρηγέμεν αἰπὺν ὅλεθρον.
ἀλλ' ἄγε, πάντες ἵωμεν ἀρηγόνες· ἡ τὸ σὸν ὅπλον
κινείσθω μέγα, τιτανοκτόνου, δέριμοεργόν,

σὲ κίνδυνον δὲν ἥθελε νά βάλῃ τὸ κορμί του·
ἀλλ' ἐντροπὴν ἥθιλης νᾶχη εἰς τὴν ζωὴν του.

409

Τότ' ἔνας ἐκ τοὺς ποντικούς, ἔσχωριςδε ἀπ' ἄλλους,
ἐπῆγεν εἰς τὸ σπίτι του, καὶ ἀρησε τοὺς ὄλους.
καὶ τὸν οὐέον του ἔκραξε, νάλθη, νά πολεμήσῃ,
κ' εἰς τοὺς ἔχθρους προτέρημα νά δειξῃ καὶ νά ποισῃ.
εὐθὺς ὁ Μεριδάρπαγας ἔρθασε σὸν ποτάμιον,
τῶν βαθρακάδων (ἔλεγε) πολὺ κακὸ νά κάμη.
μέστα εὶναι μέστην ἔσχεσε καρύδι, καὶ σκεπάζει
τὴν ράχην καὶ τοὺς υώμους του, καὶ τὸ κοντάριον ἀρπάζει.
κ' εἰς τοὺς βαθρακούς ἔδραμε, κ' ἐκεῖνοι ἔσκιακοῦνται,
εὶναι λίμνη ὄλοι ὀγλίγωρα ἔδραμαν καὶ κρυφῆπαι.
ἄν δὲν ἐπόβλεπεν ὁ Ζεύς, ἐκείνους νάλεστη,
ὄλους ἐκείνους μοναχὸς τοὺς ἥθελε μικῆσει.
τὴν κεφαλὴν ἐκίνησεν ὁ Ζεύς, καὶ οὕτως χράζει

« Φεῦ, φεῦ! τί βλέπουν σῆμαρον τὰ μάτεα μου (φωνάζει)!
περιστά με ἐλύπησε ὁ Μεριδάρπαξ τούτος,
τοὺς βαθρακούς τοὺς ἀδλίους νά τους φονεύει οὕτως.
ἀλλὰ ἂς πέμψω Ἀθηνᾶν, ἡ τὸν ἀνδρεῖον Ἄρη,
αὐτοῦ τοῦ Μεριδάρπαγα νά πάρη τὸ κοντάριον. »

Titanasque fera domuisti mole superbos ;
 queis cecidit Capaneus subito temerarius ictu ,
 vinctus et Enceladus , debellatique Gigantes.
 vibranti cedant fortissima corda necesse est. »

287

Sic ait : omnipotens arrepto fulmine , primum
 intonuit , vastumque simul tremefecit Olympum .
 deinde gravi sævum torquens conamine fulmen
 injicit : e dextra volitant Vulcania tela ,
 percutiuntque truci ranas muresque fragore .
 at non idcirco cedunt certamine mures ,
 sed magis ardebant ranarum evertere gentem ;
 has nisi de summa miseratus Jupiter arce ,
 auxilio victas adjuverit . — Haud mora ranis

en vain Pallas et moi nous armerions nos mains.

372

pour arrêter des rats la vaillance funeste ,
 unissez les efforts de la troupe céleste :
 descendons tous ensemble ; ou bien , lancez sur eux
 cet effroyable dard , ce dard impétueux ,
 qui dompta des Titans les cohortes rebelles ,
 qui renversa sur eux leurs pesantes échelles ,
 qui fit choir Encelade , et Gyges , et Mimas ,
 et du cruel Typhon désarma les cent bras . »

Mars se tait . Jupiter prend en main son tonnerre ,
 et , d'un bruit menaçant , épouvante la terre .

l'Olympe est ébranlé . la foudre au même instant
 se trace dans la nue un sillon éclatant .

en cet affreux moment tout tremble dans le monde :
 tout tremble , rats sur terre , et grenouilles sous l'onde .
 mais bientôt , condamnant une vaine frayeur ,
 le peuple Souriquois rappelle sa vigueur ,
 ne donne aucune trêve aux grenouilles timides ,
 et du sang ennemi teint les plaines humides .

ῷ Τιτᾶνας ἔπειφνες, ἀρίστους ἔξοχα πάντων, 287
 ὡς ποτὲ καὶ Καπανῆς πατέκτανες, ὅδιμον ἄνδρα,
 Ἐγκέλαδόν τ' ἐπέδησας, ιδ' ἄγρια φῦλα Γιγάντων
 κινεῖσθω· οὕτω γάρ ἀλώσεται δετις ἀριστος. »

Ως ἂρ' ἔφη Κρονίδης δος ἔβαλε ψολόεντα κεραυνόν.
 πρῶτα μὲν ἐβρόντησε, μέγαν δος ἐλέλιξεν Οὐλυμπον,
 αὐτάρ ἔπειτα κεραυνόν, δειμαλέον Διὸς δπλον,
 ἦκ' ἐπιδινήσας· ο δος ἂρ' ἔππατο χειρὸς ἄνακτος.
 πάντας μέν ρ' ἐφόβησε βαλῶν βατράχους τε μύας τε·
 ἀλλ' οὐδὲ ὡς ἀπέληγε μυῶν σρατός, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον
 ἵετο πορθήσειν βατράχων γένος αἰχμητάων,
 εἰ μὴ ἀπ' Οὐλύμπου βατράχους ὥκτειρε Κρονίων,
 δος ρά τότε βατράχοισιν ἀρωγοὺς εὐθὺς ἔπειμψεν.

Οὔτως ὁ Δίας ἔλεγεν. ὁ Ἄρης τ' ἀποκρίθη· 429
 « Ὡς Ζεῦ Κρονίδη, ηξευρε, τῶν βαθρακῶν τῷ πλήθει
 δὲν δύνεται ή Αἴθηνα, οὔτε ἐγώ ή Ἄρης,
 βοήθεια νά δώσωμεν, ἐν δόλους δέν μας πάρησ.
 ή καὶ, ἀν θέλης σύντομα ή πίκρα σου νά παύσῃ,
 τὸν κεραυνόν σου ὄρισε, νά πά, νά πατακάσῃ
 ἐκεῖνου τὸν διμότατον βαθρακῶν τὸν φονέα,
 καθὼς ἐπῆγες κ' ἔκαυσές ποτε τὸν Σαλμωνέα.
 ή κεραυνός σου ἔφθειρε, οἵσαν τὸ ξεύρουν πάντες,
 καὶ ἄλλους ἐμπροστέπερ, καὶ τοὺς ἀγρίους Γιγάντες. »

Ο Ἄρης ἐσώπησε· καὶ ο Κρονίδης ζέλλει
 μὲ μάνιτα καὶ μὲ θυμόν, τό καυστικόν του βέλε.
 πρῶτα ἐβρόντησε, κ' εὐθὺς τὸν οὐρακὸν ταράζει
 ἔπειτα καὶ ο κεραυνὸς τὴν γῆν ἀνατρομάζει.
 ἀλλ' οὐδὲ οὔτως ἀφιναν οἱ ποντικοὶ τὴν νίκη·
 μᾶλλον, οἵσαν σκορπίζουσι τὰ πρόβατα οἱ λύκοι,
 ἔτζι ἀτοι ἐσκόρπιζεν τοὺς μαχικοὺς βατράχους.
 πολλοὶ ἔπειταν δὸς νερό, καὶ υρύβονταν σούς τράφους.
 οἶλους σχεδὸν τοὺς ἔσφαζαν, ἐὰν ο Δίας πάλι
 δύναμιν δὲν τοὺς ἔτελνε, οὐδὲ βοήθεια ἄλλη.

subveniunt incudigeri , chelisque recurvis , 300
obliquo gressu , valgi , quibus ostrea pellis ,
ossea vis , tergumque amplum , validique lacerti ,
os falce armatum , pectusque humerique micantes ,
octo pedes , duplexque caput , qui nomine vulgo
dicuntur cancri . caudasque , pedesque , manusque
muribus ore secant ; fractae flectuntur et hastæ .
insolita trepidant victi formidine mures ;
inque fugam versi . sol jam vergebatur ad imum ,
et spatio unius pugna est perfecta diei .

FL. LÉCLUSE.

Enfin , las de tonner , et désarmant sa main , 391
le roi des dieux oppose au vainqueur inhumain
un horrible escadron d'épouvantables bêtes .
ces nouveaux combattans ont huit pieds et deux têtes :
leur dos est une enclume ; et , comme leur regard ,
leurs pas , de tous côtés , s'adressent au hasard .
leur corps est revêtu de solides écailles :
leurs dents sont des ciseaux , et leurs pieds des tenailles .
ces monstres imprévus se jettent sur les rats ,
leur moissonnent la queue , et les pieds et les bras .
les lances rebroussaient contre leur cuir solide .
le plus hardi guerrier , comme le plus timide ,
n'attendant pas , pour fuir , qu'il soit estropié ,
se cherche un sûr asyle , et lâche enfin le pied .
le soleil , d'autre part , se cache sous la terre ,
et l'espace d'un jour termine cette guerre .

Ἄλθον δ' ἔξαιρυντις υωτάκμονες, ἀγκυλοχῆλαι,
λοξοβάται, σρεβλοί, φαλιδόσομοι, ὄσρακόδερμοι,
ὄσοφεῖς, πλατύνωτοι, ἀποστιλθούτες ἐν ὕμοις,
βλαισοί, χειροτένοντες, ἀπὸ σέρνων ἐξορῶντες,
οὐτάποδες, δικάρηγοι, ἀχειρέες· οἱ δὲ καλεῦνται
καρκίνοι. οἱ δὲ μυῶν οὐράς σομάτεσσιν ἔκοπτουν,
ἡδὲ πόδας καὶ χείρας· ἀνεγνάμπτουτο δὲ λόγχαι.
τοὺς δὲ ὑπέδδεισαν δειλοὶ μύες, οὐδὲ τὸ ἔμειναν,
εἰς δὲ φυγὴν ἐτράπουτο. ἐδύσετο δὲ ἦλιος ἡδη,
καὶ πολέμου τελετὴ μονοήμερος ἔξετελέσθη.

300

Γένος ἔξαιρυντις ἔπειρψε μὲν ἀλαζονείᾳ μεγάλῃ.
οπίσω εἰς ταῖς πλάταις τους εἰχατι τὸ κεράλι,
εἰχατι καὶ τὰ μάτια τους τὰ σάλη, ποῦ θωροῦσαν.
οὐτὼν ποδάρια εἴχαντα, τραχῖα ἐπερπατοῦσαν.
ἥσταν καὶ φαλιδόσομοι, σκληρὸν τὸ σῶμα εἴχαν,
γυατίσσαν ἀλοκόκκαλοι, σάρκες ποσῶς δέντε εἴχαν.
εἴχαν τὴν ράχην σρογγυλήν, καθάριοι σαῖς πλάταις
τὰ κύχια εἴχαν μυτερά, σὰν τάχουσιν ή γάταις.
ἥσταν καὶ δικέφαλοι, ᥫσταν καὶ χωρὶς χέρια
τὰ σδματά τους ἔκοπταν, σὰν ιόπτουν τὰ μαχαίρια.
οἱ νῶμοί τους ἐλάμπαστοι, δεσμὸν σιληρωμένοι,
ἀπὸ μακρὰ ἐφάνινταν, πᾶς δὲν ἀρματωμένοι.
τέτοιαι λογῆς παράξενοι ἐράνησταν ἐκεῖνοι,
ὅποιοι δινομάζονται καὶ λέγονται καρκίνοι.
τῶν ποντικῶν ἐκόπταντε οὐράῖς καὶ τὰ ποδάρια.
ἐκόπταν καὶ τὰ χέρια τους, καὶ ἐπερπάνταν τὰ κοντάρια.
φόβον πολὺν οἱ ποντικοὶ ἐλάβαστι, καὶ φύγαν,
καὶ πλέον δὲν ἀνήμενον, μά τορπισταν καὶ πῆγαν.
καὶ τότε καὶ ὁ ἥλιος ἔδυτε καὶ ἐκρυβήθη.
καὶ εἰς μίαν ἡμέραν ἔπαινεν ὁ πόλεμος, καὶ ἐλύθη.

449

ΦΙΛΟΜΑΘΗΣ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΠΟΛΗΣ.

- Φ. Μὴ ναχχῆς κάγκενα βιβλίου νέου, νά μοι πωλήσεις;
- Β. Ναι, ἔχω ἔνα εὔμορφου· κ' εἰδέσ το, ἀν ὄρίσης.
- Φ. Εἰπές μοι, πῶς τὸ λέγουσι; τώρα δὲν ἀδειάζω.
ἔχω δουλιὰν σπουδασικήν· δὲν σένω, νά διαβάζω.
- Β. Όμήρου τοῦ σοφωτάτου Βατραχομυομαχία.
- Φ. Δὲν κάψυνει τοῦτο δί' ἐμέ, δτι μιλεῖ βαθεία.
- Β. Μᾶλλον μιλεῖ ἀπλούσατα, γιατὶ ἐμεταγλωττίσθη,
καὶ ἀπὸ σίχου εὑμετρον τώρα ἐρρίμαρίσθη.
- Φ. Εἰς ρίμκι εἶναι! τὸ λοιπὸν δός μοι το, μὴν ἀργήσῃς
καὶ ἔπαρέ μοι εἰς αὐτὸ δ, τι ἐσὺ ὄρίσης.
ἄλλα ἐτοῦτο σ' ἐρωτῶ, παρακαλῶ σε, πέ το·
τις εἰς τὴν ρίμκι τοῦθαλε, κ' ἐμεταγλώττισέ το;
- Β. Ξεύρεις τον, καὶ γνωρίζεις του· φίλος σου εἶναι κεῖνος.
εἶναι ἀπὸ τὴν Ζάκυνθου, Δημήτριος δ Ζῆνος.

